

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Obor studia:

Český a německý jazyk se zaměřením na vzdělávání

NEPRAVÉ VEDLEJŠÍ VĚTY V MLUVENÉ A PSANÉ KOMUNIKACI

Bakalářská práce

Autor: Zuzana Králíková

Vedoucí práce: Mgr. Jana Adámková, Ph.D.

Olomouc 2020

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat Mgr. Janě Adámkové, Ph.D., vedoucí mé bakalářské práce, za cenné rady a připomínky, zájem a čas, který věnovala této bakalářské práci.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Nepravé věty vedlejší v mluvené a psané komunikaci“ vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 9. 7. 2020

Podpis ....

ABSTRAKT

V bakalářské práci se zabýváme problematikou nepravých vět vedlejších (dále jen NVV). Vysvětlujeme, proč jsou nepravé věty vedlejší nepravé a stylisticky chybné. Zmiňujeme jejich nejčastější výskyt a důvody, proč jich užíváme. Uvádíme případy vhodného užití. Provádíme sondu do databáze Českého národního korpusu, analyzujeme dokumenty a naše tvrzení následně dokládáme na vyhledaných příkladech. Využíváme sportovní rubriku, pro kterou jsou nepravé věty vedlejší typické. Dosažené výsledky korespondují s poznatky, ze kterých jsme vycházeli. Potvrdili jsme hojný výskyt nepravých vět vedlejších ve sportovní rubrice. V případech, kdy jsme NVV vyhodnotili jako vhodné k užití, se nám potvrdila teze, která říká, že vedlejší věty nepravé účelové nejsou závadné, pokud postavíme do protikladu dva samostatné děje a vzájemně je konfrontujeme.

OBSAH

ÚVOD	6
1. VĚTA A VÝPOVĚĎ	8
1.1 VYMEZENÍ POJMU VĚTA.....	9
1.1.1 RÁMCOVÁ CHARAKTERISTIKA VĚTY.....	9
1.2 VYMEZENÍ POJMU VÝPOVĚĎ	9
1.2.1 RÁMCOVÁ CHARAKTERISTIKA VÝPOVĚDI.....	10
2. SPOJOVÁNÍ VĚT.....	12
2.1 SPOJENÍ SOUVĚTNÉ.....	13
2.1.1 PARATAXE	13
2.1.2 HYPOTAXE.....	14
2.2 SPOJENÍ TEXTOVÉ	15
3. VĚTA HLAVNÍ.....	17
3.1 VĚTA ŘÍDÍCÍ.....	17
3.2 SOUŘADICÍ SPOJOVACÍ VÝRAZY	18
3.3 VÝZNAMOVÉ POMĚRY MEZI VĚTAMI HLAVNÍMI.....	18
4. VĚTA VEDLEJŠÍ.....	22
4.1 VĚTA ZÁVISLÁ	22
4.2 PODŘADICÍ SPOJOVACÍ VÝRAZY	23
4.3 DRUHY VEDLEJŠÍCH VĚT	24
5. NEPRAVÉ VEDLEJŠÍ VĚTY	28
5.1 DRUHY NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH.....	30
5.2 POSTAVENÍ VZTAŽNÝCH VĚT NEPŘÍVLASTKOVÝCH (NEPRAVÝCH VEDLEJŠÍCH) K VZTAŽNÝM VĚTÁM PŘÍVLASTKOVÝM.....	31
5.3 NEJČASTĚJŠÍ VÝSKYT NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH A MOTIVACE JEJICH UŽITÍ	33
5.4 DŮSLEDEK UŽITÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH	35
5.5 DŮVOD UŽÍVÁNÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH.....	35
5.6 VHODNÉ UŽITÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH.....	36
5.7 NEVHODNÉ UŽITÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH.....	36
5.8 POMĚRY MEZI VĚTAMI HLAVNÍMI A VĚTAMI NEPRAVÝMI VEDLEJŠÍMI	37
5.9 NÁZORY JAZYKOVĚDCŮ NA NEPRAVÉ VĚTY VEDLEJŠÍ	38
6. PUBLICISTICKÝ STYL	44

6.1 STYL PROJEVŮ MLUVENÝCH A PSANÝCH.....	45
Shrnutí teoretické části.....	46
7. PRAKTICKÁ ČÁST	48
7.1 VÝZKUMNÝ CÍL	48
7.2 VÝZKUMNÝ VZOREK	49
7.3 VÝZKUMNÁ METODA	49
8. ANALÝZA DOKUMENTŮ TÝDENÍKU NEDĚLNÍ SPORT.....	50
8.1 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	81
ZÁVĚR.....	83
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	85

ÚVOD

Nepřávné věty vedlejší spadají do oblasti problematiky nadvětné syntaxe. Nadvětná syntax se zabývá zkoumáním syntaktických prostředků výstavby textu. Tím se dotýká i stylistiky.

Absence ucelenějšího popisu „problematiky“ nepřávných vět vedlejších byla důvodem k napsání této práce. To se nám potvrdilo i v průběhu samotného psaní. Ve vybraných publikacích byly nepřávné věty vedlejší zmíněny většinou pouze okrajově. Bylo pro nás výbornou motivací, že má tahle práce smysl a může být přínosná.

Cílem práce je doložit výskyt nepřávných vět vedlejších v publicistickém stylu, konkrétně ve zprávách ze sportovního prostředí. Dále v práci předkládáme vhodnost či nevhodnost jejich užití v konkrétní situaci. Ne vždy jsou tyto věty stylistickou chybou. Za jistých „podmínek“ mohou být vnímány jako vhodné k užití.

Práce je rozdělena na dvě části: část teoretickou a část praktickou. Teoretická část práce obsahuje šest kapitol.

V první kapitole jen okrajově nastíníme pojmy věta a výpověď, jejich vymezení a rámcovou charakteristiku.

Ve druhé kapitole zmíníme způsoby spojování vět a také spojení textové.

Ve třetí kapitole se budeme věnovat hlavním větám (dále také VH) a nezapomeneme zmínit souřadící spojovací výrazy a poměry mezi hlavními větami.

Čtvrtá kapitola bude patřit vedlejším větám, podřadícím spojovacím výrazům a druhům vedlejších vět (dále také VV).

V páté kapitole se dostaneme k nepřávným větám vedlejším, budeme se zabývat jejich druhy, nejčastějším výskytem, motivací jejich užití. Dále zmíníme vhodnost a nevhodnost jejich užití, a jejich případné důsledky. Nastíníme postavení „právných“ vět vedlejších přívlastkových k nepřávným větám vedlejším přívlastkovým. V závěru této poměrně rozsáhlé kapitoly uvedeme názory jazykovědců na nepřávné věty vedlejší.

V poslední šesté kapitole teoretické části se dotkneme tématu publicistického stylu a stylu mluvených a psaných projevů.

Poté se dostaneme k praktické části práce. Abychom mohli realizovat naplnění cílů práce, budeme analyzovat dokumenty v databázi Českého národního korpusu. Zaměříme se konkrétně na sportovní rubriku. Vyhledané nepravé věty vedlejší zaneseme do tabulek. Dále je roztřídíme podle zvolených kritérií a nakonec vyhodnotíme i z hlediska vhodnosti či nevhodnosti jejich užití.

1. VĚTA A VÝPOVĚĎ

V kapitole nastíníme pojmy věta a výpověď, dotkneme se jejich charakteristiky. Okrajově se zmíníme o názorech jazykovědců na rozlišování věty a výpovědi. Uvedeme, jak se staví k téhle problematice. Zmíníme rovněž školské mluvnice a jejich postoj k větě a výpovědi, zda je rozlišují.

Rozeznáváme pojmy věta a výpověď. Činíme tak jednak z praktických, ale i teoretických důvodů. Školské mluvnice větu a výpověď neodlišují.¹

Šmilauer zmiňuje, že lingvisté Ústavu pro jazyk český Dokulil, Daneš, Hausenblas dělají rozdíl mezi pojmy věta a výpověď. Přiklonili se tím k impulsům Mathesia a Karcevskeho.²

„Větu jakožto a) typizovanou, obvyklou gramatickou formu takového projevu, abstraktní schéma; b) v rovině formální (v rovině gramatického systému); c) stavba věty je statická, abstraktní.

Výpověď jakožto a) nejmenší situačně zakotvený jazykový projev (minimální komunikační jednotku); b) v rovině obsahové a promluvové; c) výstavba výpovědi je dynamická, procesuální.“³

Aktuální členění věty, způsoby připojování vět nebo citová stránka, to všechno jsou obory, které spadají pouze do oboru výpovědi, proto někteří lingvisté žádají, aby se mimo nauky o větě (syntaxi) vytvořila ještě nauka o výstavbě výpovědi, teorie promluvy.⁴

Podle Havránka a Jedličky *„se někdy nazývá větou jen jednotka sdělení s ustálenou mluvnickou podobou, jiná jednotka pak výpovědi; jindy se větou rozumí jen syntaktický vzorec věty jako jednotka systému a výpovědi pak realizovaná konkrétní jednotka sdělení v projevu“⁵.*

---

¹ (Grepel, a další, 1995)

² (Šmilauer, Novočeská skladba, 1969)

³ (Šmilauer, Novočeská skladba, 1969, str. 18)

⁴ (Šmilauer, Novočeská skladba, 1969)

⁵ (Havránek & Jedlička, 1981, str. 322)

1.1 VYMEZENÍ POJMU VĚTA

Větou rozumíme základní gramatickou jednotku pro znázornění výpovědi. Při znázornění výpovědi charakterizujeme větu, jak ji pochopíme z textu, nejen jako textový útvar, ale i po stránce její skladby jako model komunikační jednotky.⁶

1.1.1 RÁMCOVÁ CHARAKTERISTIKA VĚTY

Věta je myšlena jako abstraktní a nezačleněná jazyková jednotka do okamžiku, kdy na sebe mají navzájem vliv aktéři komunikace. Větě vévodí přísudek (predikát).⁷

Příklady: Moje kamarádka včera onemocněla. Karolína peče koláče. Už se rozpršelo.

Pojetí věty je definováno oproti dalším jazykovědným koncepcím, zejména pak ve srovnání s pojetím slova (dráha), sousloví (oběžná dráha) a slovní spojení (dráha s překážkami).

Obecně vzato je tedy predikát tím, co utvoří ze slov větu.⁸

Grepl a Karlík uvádí, že větu utváří VF (verbum finitum – dále také VF). VF vystihuje čas a způsob, tzn., že autor může vyjádřit nějakou situaci, nebo zaujmout postoj k nějaké situaci, která se se nevztahuje k jazyku.⁹

Grepl a kolektiv tvrdí, že „z funkčního hlediska rozumíme predikátem ten komponent (člen) věty, kterým se o někom/o něčem něco říká, tj. jímž se přisuzuje někomu/něčemu nějaká vlastnost (Petr je starý), stav (Petr sedí), změna (Petr zestárl) nebo činnost (Petr kouří), popř. se zároveň signalizuje vztah někoho/něčeho k někomu/něčemu: To auto patří Petrovi“¹⁰.

1.2 VYMEZENÍ POJMU VÝPOVĚĎ

Výpovědí rozumíme tu složku komunikace, kterou je formulována gramatická forma věty. Výpověď formuluje gramatickou podobu věty jednoduché, také formy účelně rovnocenné. Jedná se o větné ekvivalenty, fragmenty a věty složené.¹¹

---

⁶ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

⁷ (Grepl, a další, 1995)

⁸ (Grepl, a další, 1995)

⁹ (Grepl & Karlík, 1998)

¹⁰ (Grepl, a další, 1995, stránky 369-370)

¹¹ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

1.2.1 RÁMCOVÁ CHARAKTERISTIKA VÝPOVĚDI

Na výpověď nahlížíme jako na větu, která je upevněná v situaci, kdy na sebe mají možnost působit účastníci komunikace. Výpověď může být pronesená i napsaná. Účastník komunikační situace (S) pronáší výpověď a tím vstupuje do sociální interakce, kdy na sebe působí dva a více činitelů. Autor výpovědi může dát radu, zjistit informace, které ho zajímají, zavázat se slibem k něčemu, započít komunikační situaci pozdravením, něco začínat, zbavovat někoho určitého postavení. Výpovědi jsou tedy oproti větě jevy, které reálně existují, jsou smyslově vnímatelné a dají se ověřit empiricky. Dalo by se tedy říct, že výpovědi zajišťují realizaci věty (vět) v komunikačních situacích, respektive že věta je součástí výpovědi. Výpovědi se od abstraktně pojímané věty liší těmito znaky:¹²

(a) *„Výpověď je vždy situačně zakotvená, tj. neoddělitelně vklíněná v nějakém konkrétním komunikačním kontextu (situaci), a je proto jako výsledek mluvního aktu jevem jedinečným;*

(b) *V důsledku situační zakotvenosti dochází při výpovědní realizaci věty k jejím různým modifikacím. Jednou z typických je např. vynechání (elipsa) predikátu: A: Kdo přišel? – B: Pavel. (= Přišel Pavel); Vodu! (= Přineste mi vodu)*

(c) *Jen u výpovědi se můžeme ptát na to, s jakým záměrem byla pronesena, tj. porozumět tomu, proč (s jakým cílem) byla v dané situaci vyslovena nebo napsána. Tak třeba věta Řeknu to našemu řediteli pronesená v S₁ platí jako „sdělení“, v S₂ už jako „nabídka“, v S₃ jako „výhrůžka“ atd.*

(d) *Jen ve výpovědích jsme schopni (i s pomocí situace) identifikovat objekty, k nimž jejich autor nepřísudkovými výrazy odkazuje: např. v S₁ poznáme, že substantivum žena označuje ve výpovědi **Žena odešla k lékaři manželku mluvčího, dejme tomu paní Janu Hrubanovu, nikoli třeba manželku adresáta.**“¹³*

Shrnutí kapitoly

V kapitole jsme se zabývali větou a výpovědí, jejich charakteristikou. Dozvěděli jsme se, že je dobré odlišovat větu a výpověď z praktických i teoretických důvodů, přičemž školské mluvnice větu a výpověď neodlišují. Naopak zmínění lingvisté větu a výpověď rozlišují a žádají, aby se kromě nauky o větě vytvořila ještě nauka o výstavbě výpovědi. V následující kapitole

---

¹² (Grepel, a další, 1995)

¹³ (Grepel, a další, 1995, stránky 371-372)

navážeme kapitolou spojování vět, ve které se budeme věnovat souvětnému a textovému spojení vět.

2. SPOJOVÁNÍ VĚT

Jak jsme předeslali na konci předchozí kapitoly, bude tahle kapitola věnovaná spojování vět. Budeme se zabývat souvětným a textovým spojením vět. V případě souvětného spojení vět zmíníme dvojitý způsob spojování vět v souvětí: parataxi a hypotaxi. U textového spojení vět naznačíme, jakými prostředky vyjádříme obsahovou souvislost mezi větami, které jsou jinak intonačně samostatné.

Věty můžeme různě spojovat. Podmínkou kombinovatelnosti je jejich spojitost obsahová. Spojení je dvojitá a smí být následující:¹⁴

(a) „Jedna věta **tvorí složku významu** nějakého výrazu jiné věty a vyjadřuje:

. *participant implikovaný ve významu predikátového výrazu; sémanticky tedy tento výraz kompletuje: Slíbil mi, že dostanu přidáno; Bylo mi slíbeno, že dostanu přidáno; Dal mi slib, že dostanu přidáno; jsou to věty kompletivní (obsahové);*

. *vlastnost toho, co je pojmenováno jménem; sémanticky tedy tento výraz determinuje: Pes, který štěká, nekouše; V té blůze, kterou máte na sobě, vypadáte svůdně; Moje rodina, která rezolutně odmítala jíst ty neznámé jedy, polykala svorně zbytky od oběda; jsou to věty determinující.*

(b) Žádná věta **netvoří složku významu** nějakého výrazu jiné věty, ale zato je mezi obsahy vět:

. **významový poměr** (slučovací, stupňovací, odporovací, vylučovací, důsledkový): „Bylo předjaří a sluníčko pěkně svítilo; Květiny jsem sice nesehnal, ale koupil jsem ti nový svetřík; Bud' přestaneš chodit do hospody, nebo se s tebou rozvedu;“

. **významový vztah závislosti** (časové, v širokém smyslu příčinné apod.): *Když jsem se vrátil, nikdo tam už nebyl; Musím už jít, protože za chvíli bude půlnoc.*¹⁵

Po stránce způsobu spojení vět rozpoznáváme **spojení souvětné a spojení textové**.¹⁶

---

¹⁴ (Grepel, a další, 1995)

¹⁵ (Grepel, a další, 1995, str. 554)

¹⁶ (Grepel, a další, 1995)

2.1 SPOJENÍ SOUVĚTNÉ

Souvětí je skladebná jednotka skládající se alespoň ze dvou a více vět, které jsou navzájem spojeny. Spojením vět dochází nejen k vyššímu mluvnickému celku, ale i obsahovému (věcnému). V tomto celku pak ztrácejí věty intonační samostatnost. Pokud jde o jednotlivé věty v souvětí, intonačně jsou samy neuzavřené, končí poklesem hlasu – polokadencí. Předěly naznačují, že věta není ukončená a že je součástí vyššího celku, to znamená, že teprve celé souvětí jako celek je intonačně uzavřené. V písemné podobě se předěly mezi jednotlivými větami v souvětí vyznačují čárkou.

Způsoby spojování vět z hlediska výrazových prostředků jsou bezespoječné spojení vět (asyndetické, věty jsou oddělené čárkou) a spojení vět spojovacími výrazy. Spojovacími výrazy rozumíme spojky a vztažná zájmena a příslovce (relativa). Spojky se od relativ liší tím, že jako takové nejsou větnými členy, zatímco relativa uvozují větu a jsou jejím větným členem.

Spojení vět v souvětí je dvojí: parataktické (souřadné spojení) a hypotaktické (podřadné spojení) a závisí na způsobu spojení vět v souvětí.¹⁷

2.1.1 PARATAXE

Parataxe je způsob spojování vět. Při tomhle druhu spojení vět se nezapojuje ani jedna z vět do další věty v podobě jejího větného členu. To znamená, že věty jsou na sobě nezávislé a každá nese svůj význam i samostatně. V takovém spojení si věty ponechávají svůj výpovědní charakter a nezávislou komunikační funkci¹⁸: „*Pojďme domů, už se stmívá; Napřed tu práci dokončete, potom budeme mluvit o penězích; Já tam tedy půjdu, ale bude mi to něco platné?*“¹⁹

Souřadně (paratakticky) spojujeme hlavně věty, jež mají obsahy, které jsou významově samostatné. Mezi větami je ale významový poměr.²⁰

---

¹⁷ (G REPL, a další, 1995)

¹⁸ (G REPL, a další, 1995)

¹⁹ (G REPL, a další, 1995, str. 555)

²⁰ (G REPL, a další, 1995)

2.1.2 HYPOTAXE

Hypotaxe je způsob spojování vět. Jedná se o druh spojení vět, při kterém se jedna věta zapojuje do další věty v podobě jejího větného členu.²¹ Sdělila mi, že to nestihne (věta **že to nestihne** je předmětem), Jestliže bude pěkné počasí, půjdeme se koupat (věta **Jestliže bude pěkné počasí** je příslovečným určením podmínky), Ačkoli bylo teplo, zela plovárna prázdnou (věta **Ačkoli bylo teplo** je příslovečným určením přípustky), Byla to holka, která mluvila vždy pravdu (věta **která mluvila vždy pravdu** je přívlastkem). U věty, která je zapojená do jiné věty jako její větný člen, slábne její výpovědní charakter. To je mnohdy důvodem k její nominalizaci. Začleněnou větu změním na nevětnou, a to tak, že ji nahradíme např. infinitivem, dějovým substantivem, nebo dějovým adjektivem:²² Za pěkného počasí se půjdeme koupat.

Věta, která je začleněná do jiné věty jako její větný člen, je **věta vedlejší**. Oproti ní věta, která skladebně začleněná není, se nazývá **věta hlavní**. I věta vedlejší může být větou řídicí, ne pouze větou závislou. Například v souvětí, které sestává z více vět (alespoň ze tří). Pro názornost si uvedeme příklad: *Když spatřila, co ji tam čeká, urychleně opustila místo.* Věta *Když spatřila* je věta vedlejší, spatřila Koho? Co? *Co ji tam čeká*, věta vedlejší, pro kterou je řídicí věta *Když spatřila* a věta *Co ji tam čeká*, je vedlejší věta závislá na vedlejší větě *Když spatřila*.

Podřadně (hypotakticky) bývají spojeny především věty mající obsahy, jež jsou navzájem souvislé (mají mezi sebou vztah závislosti). Jedna věta významově doplňuje, případně zpřesňuje výraz druhé věty, nebo sděluje podmínky platnosti jiné věty.²³

*„Někdy se užívá hypotaxe k spojování vět i v případech, kdy mezi obsahy spojených vět není ten významový vztah, který hypotaktická forma sugeruje. Např. v souvětí **Byl-li Mršina prve na trní, je nyní na jehlách** forma spojení vět sugeruje, jako by mezi obsahy obou vět byl vztah podmínkový. Ve skutečnosti však mezi nimi podmínkový vztah není. V souvětí **Ulehla, aby už více nevstala** je zase formou spojení a významem spojky **aby** sugerován účelový vztah mezi obsahy vět, třebaže obsah vedlejší věty není účelem věty hlavní. V souvětí **Spadl pod vlak, který ho přejel** nevyjadřuje vedlejší věta vlastnost vlaku (není přívlastková), jak to sugeruje*

---

²¹ (Grepel, a další, 1995)

²² (Grepel, a další, 1995)

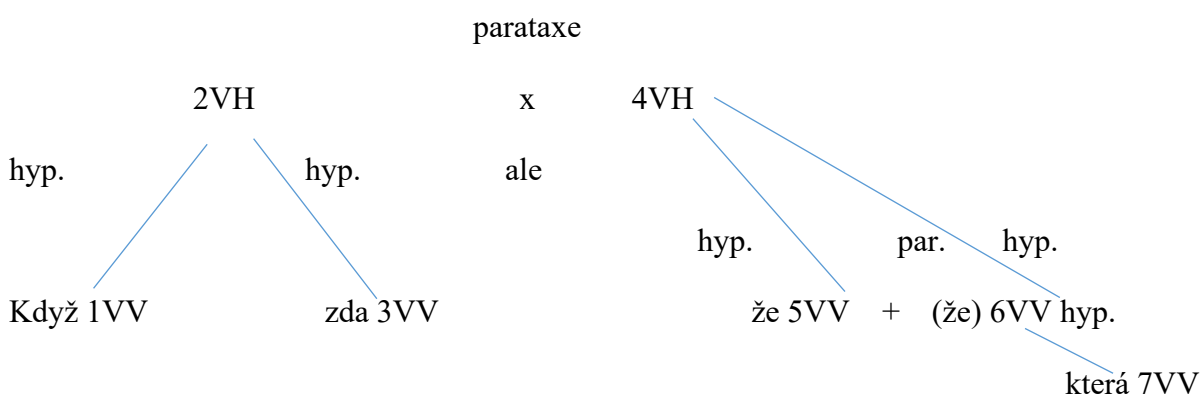
²³ (Grepel, a další, 1995)

forma spojení s relativem (vztažné zájmeno). Takové věty se tradičně nazývají **nepravé věty vedlejší**.²⁴

Více se nepravými větami vedlejšími budeme zabývat v další části práce.

Parataxi můžeme kombinovat s hypotaxí. Kombinací parataxe s hypotaxí vytvoříme složitá souvětí.²⁵

Když přišel domů, podíval se, zda za sebou zavřel dveře, ale v chodbě si uvědomil, že nezavřel kufr od auta a neodnesl nákup matce, která na něho čekala.

2.2 SPOJENÍ TEXTOVÉ

Je takové spojení vět, kdy jsou věty spjaty určitou obsahovou souvislostí, ale přitom jsou intonačně samostatné.²⁶

„Byl uražen. Ale nedal se; Zaklepal jsem na sklenici. A hned se objevil číšník.

Spojky v něm mají funkce navazovací a hodnotí se jako jeden z druhů textových konektorů.

Obsahová souvislost jazykově ztvárněná jako příčinný závislostní vztah se vyjadřuje různými prostředky:

- . souřadícími spojkami: Byla jsem úplně zoufalá. **Nebot'** Němec se ke mně choval špatně;*
- . partikulemi a příslovci: Byla jsem úplně zoufalá. Němec se ke mně totiž choval špatně;*

²⁴ (Grepl, a další, 1995, stránky 555-556)

²⁵ (Sochrová, 2009)

²⁶ (Grepl, a další, 1995)

. *konstrukcí s odkazovacím výrazem a predikátorem: Byla jsem úplně zoufalá. To bylo způsobeno tím // Důvodem toho bylo to // Bylo tomu tak proto, že Němec se ke mně choval špatně;*

. *jen (více nebo méně jasně) vyrozumívá z obsahu vět: Byla jsem úplně zoufalá. Němec se ke mně choval špatně.*²⁷

Shrnutí kapitoly

V kapitole jsme se věnovali spojování vět, konkrétně souvětímu a textovému spojení vět. Dozvěděli jsme se, že souvětí tvoří minimálně dvě věty, přičemž jednotlivé věty v souvětí jsou intonačně neuzavřené, a že teprve souvětí jako celek je intonačně uzavřené. Věty jsou spojeny různými způsoby, buď bezspoječně (jsou odděleny čárkou), nebo spojovacími výrazy – spojkami, vztažnými zájmeny a vztažnými příslovci. Spojení vět v souvětí může být parataktické – žádná věta v souvětí se nezapojuje do druhé věty jako její větný člen, nebo hypotaktické – jedna věta v souvětí se začleňuje do další věty jako její větný člen. Pokud kombinujeme parataxi s hypotaxí, vznikají složitá souvětí. Při textovém spojení vět existuje mezi větami nějaká obsahová souvislost, ale jinak jsou věty intonačně zcela samostatné.

---

²⁷ (Grepl, a další, 1995, stránky 556-557)

3. VĚTA HLAVNÍ

V téhle kapitole budeme mluvit o větě hlavní, vysvětlíme pojem věta řídící. Uvedeme souřadící spojovací výrazy, které se vyskytují mezi větami hlavními. Nakonec přineseme seznam významových poměrů mezi větami hlavními. Tento výčet doplníme množstvím příkladů.

Věta hlavní je věta, která není začleněná do jiné věty jako její větný člen, není tedy členem (součástí) skladby jiné věty. Sama totiž obsahuje skladebnou pozici nebo i více pozic. Tyto pozice jsou zahrnuté větou vedlejší. Větou hlavní se ptáme na větu vedlejší, nikdy ne naopak. Také proto je věta hlavní současně i větou řídící. Při určování druhu vedlejší věty nejprve zjistíme, která věta je hlavní a která věta je vedlejší.²⁸

Např. **Půjdu do obchodu, protože potřebuji nakoupit.** – Ptáme se větou hlavní: Proč půjdu do obchodu? Odpovídáme větou vedlejší: Protože potřebuji nakoupit (jedná se o vedlejší větu příslovečnou příčinnou).

Dívka, která přišla do naší třídy, byla moje kamarádka. Ptáme se větou hlavní: Kdo byla moje kamarádka? Odpovídáme větou vedlejší: Dívka, která přišla do naší třídy (jedná se o vedlejší větu přívlastkovou).

3.1 VĚTA ŘÍDÍCÍ

Součástí věty řídící je slovo, kterému je podřízená jiná věta. Věta řídící vstupuje sama do souvětí buď jako věta nezávislá, nebo závislá.²⁹

Např. „**Přijde čas, že se zeptá zima, cos dělal v létě.** Druhá věta: *že se zeptá zima je současně závislá (na slově čas v první větě) i řídící (pro větu třetí).*“³⁰

1VH (Přijde čas) je řídící pro 2VV, 2VV (že se zeptá zima) je závislá na 1VH a zároveň je 2VV řídící pro 3 VV, 3VV (cos dělal v létě) je závislá na 2VV. Řídící věta řídí závislou větu a může jí být jak věta hlavní, tak věta vedlejší. Vždy je pak mezi nimi vztah determinace.³¹

---

²⁸ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

²⁹ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

³⁰ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011, str. 329)

³¹ (Sochrová, 2009)

Determinací (určováním) rozumíme sémantický vztah, kdy dochází k významovému zpřesňování jednoho slova jiným slovem.³²

3.2 SOUŘADICÍ SPOJOVACÍ VÝRAZY

Častými spojovacími výrazy objevujícími se v souřadném souvětí jsou spojky *a, i, ale, nebo, neboť*. Spojovací funkci smí nicméně plnit kromě výše uvedených spojek rovněž příslovce (adverbia) – *brzy, také, potom, dokonce, vždyť*. Pokud se spojovací výraz vyskytuje ve všech větách souřadného souvětí, vytváří tak dvojné spojovací výrazy, např. *ani – ani, dílem – dílem, jednak – jednak, buď – nebo*.

Spojky a spojovací výrazy, nimiž jsou spojeny jednotlivé věty v souvětí souřadném, jsou spojky **souřadící**.

Z hlediska významového směřují být věty v souřadném souvětí v poměru slučovací, stupňovací, odporovací, vylučovací, důvodovém, důsledkovém a vysvětlovacím.

Věty v souřadném souvětí mají též významové poměry, jaké jsou mezi souřadně spojenými několikanásobnými větnými členy.

Na základě toho rozlišujeme souřadná souvětí slučovací, stupňovací, odporovací, vylučovací, důsledková, příčinná (důvodová) a vysvětlovací.³³

3.3 VÝZNAMOVÉ POMĚRY MEZI VĚTAMI HLAVNÍMI

Mezi větami hlavními se v souvětí vyskytují poměry a jsou následující:

1. „*Poměr **slučovací** (kopulativní) – věty prostě přiřazované, obsahy výpovědí jsou sobě rovné; platí A i B*

Setmělo se, zvedl se vítr, v dálce bylo slyšet hřmění. VH1 + VH2 + VH3

On to ani neprozradí, ani se k tomu neodhodlá.

Ukončil studium maturitou a dal se zapsat na filozofii. (současnost)

Radek se oženil a pak se jim narodil chlapeček. (následnost)

*Spojovací výrazy **a, i, ani, nebo** (platí obě výpovědi O prázdninách buď bruslil nebo **chodil lyžovat**), **či**; příslovce **potom, pak, také** (následnost), opakované a dvojitě spojky*

---

³² (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

³³ (Havránek & Jedlička, 1981)

jednak – jednak, zčásti – zčásti, i – i (výčet), hned – hned, at’ – at’, at’ – či, chvíli – chvíli (alternace, střídání), záporové ani – ani aj., nebo spojení beze spojek (graficky věty oddělené čárkou)

2. Poměr **stupňovací** (graduační) – obsah druhé věty je závažnější než obsah první věty (zesiluje obsah první věty); platí A, ale nadto platí B

Nevěřili mu, ba pokládali ho i za lháře. VH1 (znak stupňovacího poměru) VH2

Spojovací výrazy ba, dokonce, ba dokonce, ba i, ale i, dokonce i, ba ani aj., dvojité spojovací výrazy nejen – ale i, nejen – nýbrž i

3. Poměr **odporovací** (adverzativní) – obsah druhé věty popírá obsah první věty, je sním v nesouladu (protikladu), nebo ho omezuje (obsahy vět navzájem neslučitelné); B je v rozporu s A

Nešli jsme podél potoka, ale dali jsme se lesní cestou. VH1 x VH2

Bylo těžké najít nocleh, a našli jsme ho přece.

, ale našli jsme ho přece.

, našli jsme ho však přece.

Chtěl přijít mezi nás, jenže neměl odvahy.

Spojovací výrazy ale, avšak, však, jenže, naopak, leč, nýbrž, nicméně, ale zato, a (ve významu odporovacím); sice – ale, ale přesto, ne tak – jako spíše, nebo spojení beze spojek.

Spojka avšak stojí vždy na prvním místě ve větě, spojka však obyčejně na druhém nebo dalším místě.

4. Poměr **vylučovací** (disjunktivní) – obsahy vět nemohou platit současně; platí kterákoli, ale jen jedna z nich; vzájemně se vylučují; jestliže platí A, nemůže platit B a naopak.

Bud’ se uč, nebo mi pojd’ pomoci. VH1 ~ VH2

Uspěje, anebo neuspěje.

Četl jsi to, či jsi to viděl v televizi?

Spojovací výrazy **nebo, anebo, či**; dvojité spojovací výrazy **bud' – nebo, bud' – anebo, at' – či**; opakované výrazy **bud' – bud', at' – at'** aj.

5. Poměr **důvodový** (kauzální, příčinný) – poměr mezi větami, z nichž druhá svým obsahem přináší informaci důležitou pro pochopení obsahu věty první (vysvětluje důvod, příčinu pro tvrzení v první větě) = vysvětlení rázu příčinného; B je důvodem k A.

Byla jsem zoufalá, neboť se mi nic nedařilo. VH1 <— VH2

důsledek   důvod

Spojovací výrazy **neboť, vždyť, totiž** (hovorové **však**)

6. Poměr **důsledkový** (konkluzivní) – poměr mezi větami, z nichž druhá obsahově vyplývá z první (děj věty druhé je důsledkem děje věty první); B vyplývá z A.

Nic se mi nedařilo, a proto jsem byla zoufalá. VH1 —> VH2

důvod   důsledek

Spojovací výrazy **proto, a proto, tedy, tudíž, tak, a tak, a tedy.**

7. Poměr **vysvětlovací** (explikativní) – druhá věta je vysvětlením věty první; A, tj. i B.

a)   podává se týž fakt dvojmo

Domácnost vedla neehospodárně, tj. málo šetřila. VH1 II VH2

tj. (to jest), a to

b)   vysvětluje odkazem na jiný fakt (ne odůvodňuje)

Žije v malém domku po rodičích, on ho totiž zdědil.

Ozvala se rána, to pytlák vystřelil na vysokou.

totiž, vždyť, však, to³⁴

---

³⁴ (Sochrová, 2009, stránky 142-143)

Shrnutí kapitoly

Závěrem téhle kapitoly je poznání, že věta hlavní je taková věta, která nevstupuje do jiné věty jako její větný člen, je zcela samostatná a není závislá na jiné větě v souvětí. Je to věta řídicí. Tady bychom chtěli podotknout, že věta řídicí může sama vstupovat do souvětí buď jako věta nezávislá, nebo závislá a naše tvrzení dokládáme na příkladu. Spojovacími výrazy mezi větami hlavními jsou souřadící spojovací výrazy. Podle užitých spojovacích výrazů následně rozlišujeme poměry mezi větami hlavními. Další kapitola nás zavede k větám vedlejším.

4. VĚTA VEDLEJŠÍ

Kapitola bude zaměřená na vedlejší věty. Přineseme výčet druhů vedlejších vět a jednotlivé druhy vedlejších vět budeme prezentovat na příkladech. Vymezíme pojem závislá věta a poskytneme výčet podřadicích spojovacích výrazů, kterými jsou v souvětí připojeny vedlejší věty.

Vedlejší větou rozumíme větu zahrnutou do stavby jiné věty jako její větný člen. Z toho důvodu se vedlejší věty dělí na podmětné, předmětné, přísudkové, přívlastkové, příslovečné a doplňkové stejně jako je tomu u větných členů. Jak jsme se zmínili již dříve, není věta vedlejší pokaždé závislou větou.³⁵ Např. ve větě **Zjistila brzy, nikdo se k ní nepřidá** „je druhá věta větou vedlejší, protože plní větněčlenskou funkci předmětu ve struktuře první věty“³⁶. Protože je první věta neautonomní (nezávislá), je nutné k ní doplnit předmět. Tento požadavek splňuje druhá věta nikdo se k ní nepřidá, avšak současně se nejedná o větu závislou. Pokud zmíněné podřadné souvětí přestylizujeme do podřadného souvětí se závislou vedlejší větou, bude vypadat následovně: Zjistila brzy, že se k ní nikdo nepřidá.³⁷

Věta vedlejší mluvnicky podléhá jiné větě, ta je pro vedlejší větu řídicí. Větou řídicí může být jak věta hlavní, tak věta vedlejší. Věta vedlejší supluje (zastupuje) větný člen řídicí věty. V případě vedlejší věty spojkové se věty spojují užitím podřadicích spojek **aby, že, když** a dalšími. Věta vedlejší vztažná je spojena pomocí vztažných zájmen **kdo, co, který, jaký, čím, jenž** a vztažnými příslovci **kdy, kde** aj.³⁸

4.1 VĚTA ZÁVISLÁ

Větu závislou rozeznáváme podle toho, že je uvozena podřadicí spojkou, vztažným zájmenem nebo vztažným příslovcem.³⁹ Podléhá větě řídicí a je to vždy jen věta vedlejší.⁴⁰ Co se týče vět v souvětí, pokud nějaká z vět závisí na jiné větě, pak je tato věta podřadná a jedná se o souvětí podřadné (v případě, kdy souvětí obsahuje jednu větu hlavní a libovolný počet vět vedlejších).⁴¹

---

³⁵ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

³⁶ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011, str. 329)

³⁷ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

³⁸ (Sochrová, 2009)

³⁹ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

⁴⁰ (Sochrová, 2009)

⁴¹ (Havránek & Jedlička, Stručná mluvnice česká, 1998)

4.2 PODŘADICÍ SPOJOVACÍ VÝRAZY

Podřadící spojovací výrazy spojují větu vedlejší s větou hlavní, nebo věty vedlejší. Sdělují spojitost s větou řídicí a významovou souvislost věty, která je spojena s větou řídicí. Vztahy podle Příruční mluvnice češtiny.⁴²

„Vztah příčinný – spojovací výrazy: protože, že, poněvadž, jelikož, ježto, anžto, když

Vztah následkový – spojovací výrazy: proto, a proto, tedy, a tedy, tudíž, (a) tak, (a) to, pročez, za což

Vztah účinkový – spojovací výrazy: že, až, takže, div že, málem že

Vztah důvodový – spojovací výrazy: protože, neboť, že, když, vždyť

Vztah účelový – spojovací výrazy: aby, by, ať

Vztah podmínkový – spojovací výrazy: jestliže, -li, když, pakli(že)

Vztah přípustkový – spojovací výrazy: ač, ačkoli(v), třeba(s)(že), přestože, jakkoli(v), ať (si), byť, nechť, i/ani když, i/ani kdyby

Vztah časový – spojovací výrazy: když, až, než, dokud, sotva (že), mezitímco, zatímco, kdykoli, pokaždé když, jak, sotva, když, až, poté co, potom co, jak, sotvaže

Vztah způsobový – spojovací výrazy: tak že, tím že, tak aby, tak jak, jak(o), jakoby, jako (kdy)by, jako když, jinak než

Vztah prostředkový – spojovací výrazy: tím že, podle toho že

Vztah průvodní okolnosti – spojovací výrazy: aniž, bez toho že, bez toho aby

Vztah výjimečný – spojovací výrazy: leda, ledaže, leda by, až na to že

Vztah zřetelový – spojovací výrazy: co se týče/týká, pokud jde o, pokud se týká, se zřetelem na to že, z hlediska toho že, po stránce toho že“⁴³

---

⁴² (Grepel, a další, 1995)

⁴³ (Grepel, a další, 1995, stránky 352-355)

4.3 DRUHY VEDLEJŠÍCH VĚT

Věta vedlejší nahrazuje větný člen řídicí věty. Rozeznáváme vedlejší věty podmětné, předmětné, přívlastkové, doplňkové a příslovečné, a to na základě toho, který větný člen věty řídicí nahrazují. Druhy vedlejších vět podle Stručné mluvnice české:⁴⁴

„**Věta podmětná** – vyjadřuje **podmět** věty řídicí. Bývá uvozena vztažnými zájmeny **kdo, co** nebo vztažnými příslovci **kde, kdy** anebo spojkami **že, aby, kdyby**, apod.

Příklady:

Kdo se bojí, nesmí do lesa.

Kdo si zamiloval svou práci, ten vyhrál půl života.

To, co se stalo, mě velmi zarmoutilo.

Zdá se, že si to rozmyslí.

Není nutné, abys tam chodil.

Věta předmětná – vyjadřuje **předmět** věty řídicí. Bývá připojena spojkami **že, aby, když** nebo vztažnými zájmeny a příslovci **kdo, co, který, jaký; kde, kam, odkud, kudy**.

Věty předmětné, které obsahují výpověď nebo otázku, jsou nepřímou řečí (nebo nepřímou otázkou).

Příklady:

Řekl, že si to rozmyslí.

Bojím se, že přijdu pozdě.

Přeju ti, abys byl zdrav.

Pověz mi, co čteš, a já ti povím, jaký jsi.

Poradte mi, kde mám vysadit stromky.

Povězte mi, kudy se dostanu k nádraží.

---

⁴⁴ (Havránek & Jedlička, Stručná mluvnice česká, 1998)

Věta přívlastková – vyjadřuje **přívlastek** k některému podstatnému jménu (nebo zájmenu) věty řídicí. Nejčastěji bývá uvozena vztaznými zájmeny **kdo, který, jenž** nebo vztaznými příslovci **kde, kdy** aj., řidčeji spojkami **že, aby, jak** apod.

Příklady:

Mám ráda lidi, **kteří dělají s velkým zaujetím svou práci.**

Jsou případy, **kdy je třeba jednat rychle.**

Mám obavu, **že nepřijde.**

Čekal na příležitost, **aby mi to řekl.**

Věta doplňková – vyjadřuje **doplňek** věty řídicí; nejčastěji bývá připojena spojkou **jak**.

Příklady:

Zahlédl jsem srnku, **jak se mihla mezi stromy a zmizela v houští.**

Viděli jsme letadlo, **jak přistává.**

Věta přísudková – vyskytuje se zřídka, vyjadřuje **přísudek jmenný**, zpravidla po sponě věty řídicí.

Příklady:

Obloha byla, **jako by ji vymetl.**

Nejsi, **jak ses dělala.**

Věta příslovečná – vyjadřuje **příslovečné určení** rozvíjející přísudek věty řídicí. Podle okolností a vztahů, kterými jako příslovečné určení blíže doplňuje, určuje obsah věty řídicí, je buď **místní, časová, způsobová, příčinná (důvodová), účelová, podmínková a přípustková** a další.

Věta příslovečná místní – vyjadřuje místní určení týkající se zvláště slovesného děje věty řídicí; bývá uvedena spojovacími výrazy (vztaznými příslovci) **kde, kam, odkud, kudy** aj.

Příklady:

Byl všude, **kde se něco dělo.**

Kam nechodí slunce, tam chodí lékař.

Šel, **kam jej nohy nesly.**

Věta příslovečná časová – vyjadřuje časové určení nebo omezení týkající se obsahu věty řídící; bývá uvedena spojovacími výrazy **když, až, jakmile, než, sotva, sotvaže, zatímco, kdy, kdykoli, pokud, dokud** aj.

Příklady:

Když představení skončilo, ozval se bouřlivý potlesk.

Až se maminka vrátí, bude mít radost.

Budu čekat, **dokud se neozveš.**

Věta příslovečná způsobová – vyjadřuje příslovečné určení způsobu, míry nebo prostředku a zřetele.

Některé věty způsobové vyjadřují tyto okolnosti přirovnáním a nazývají se přirovnávací; bývají připojeny spojovacími výrazy **jako, jak, čím – tím** apod.

Jiné je vyjadřují jako výsledek, účinek a nazývají se účinkové; bývají připojeny spojkami **že, aby** aj.; ve větě řídící bývá odkazové **tak**.

Někdy vyjadřují zřetel a nazývají se zřetelové; bývají připojeny spojkou **pokud**.

Příklady:

Čím víc se snaží, tím se mu lépe daří.

Pokud jde o nás, byli jsme spokojeni. (zřetelové)

Byl **tak** zabrán do práce, **že si ho ani nevšiml.** (účinkové)

Věta příslovečná příčinná (důvodová) – vyjadřuje dále příslovečné určení příčiny (důvodu) nebo účelu; je podle toho buď příčinná (důvodová), nebo účelová.

Věta příčinná (důvodová) vyjadřuje příčinu (důvod) ve vztahu k obsah věty řídící. K větě řídící bývá připojena spojkami **protože, že, poněvadž** (knižní **jelikož, ježto**).

Příklady:

Naše mužstvo prohrálo, **protože nebylo sehraným celkem.**

Stavíme přehradu proto, **že jsou zdrojem obrovské energie.**

Nepřišel, **poněvadž pršelo.**

*Věta příslovečná účelová – vyjadřuje účel vzhledem k obsahu věty řídící, tj. okolnost, ke které směřuje naše jednání. K větě řídící je zpravidla připojena spojkou **aby**, **abych**. Sloveso je v ní ve způsobu podmiňovacím.*

Příklady:

*Přišel jsem, **abych ti to vysvětlil**.*

*Uděláme všechno, **abychom zvítězili**.*⁴⁵

Shrnutí kapitoly

Pro věty vedlejší je charakteristické, že zastupují větný člen věty řídící. Druh vedlejších vět je pak odvislý od toho, který větný člen věty řídící věta vedlejší zastupuje. Došli jsme k poznání, že větu závislou lze rozpoznat podle toho, že je uvozena podřadicí spojkou, vztažným zájmenem nebo vztažným příslovcem. Vedlejší věta může být větou závislou, ale i řídící. Vedlejší věty jsou připojeny podřadicími spojovacími výrazy, které vyjadřují významovou souvislost s větou řídící. V následující kapitole se budeme zabývat nepravými větami vedlejšími.

---

⁴⁵ (Havránek & Jedlička, Stručná mluvnice česká, 1998, stránky 170-172)

5. NEPRÁVÉ VEDLEJŠÍ VĚTY

Kapitola je hlavní kapitolou naší bakalářské práce v její teoretické části. Budeme se zabývat nepravými větami vedlejšími a jejich druhy. Nastíníme postavení nepravých vět přívlastkových k „pravým větám přívlastkovým“. Uvedeme, kde nejčastěji se můžeme s NVV setkat a motivaci jejich užití. Zmíníme, proč jsou užívány a jaký důsledek přináší jejich užití. Dále se budeme na NVV dívat také z hlediska jejich vhodnosti a nevhodnosti. Vyjmenujeme poměry mezi větami hlavními a NVV. Úplně nakonec uvedeme názory některých jazykovědců na NVV. Celou kapitolu provází množství příkladů NVV.

Nepravé vedlejší věty jsou jednotky spadající do oblasti problematiky nadvětné syntaxe. Nadvětná syntax se zabývá zkoumáním syntaktických prostředků výstavby textu a tím se dotýká i stylistiky. Při tomhle způsobu spojování vět se jedná o formální podřazování (hypotaxi). Připojená věta je z formálního hlediska podřazená a závislá na větě řídicí, ale nedochází zde k významové závislosti na větě řídicí. Co se týče významového hlediska, vyjadřují tyto věty následující pokračování děje.⁴⁶

„Nepravé vedlejší věty se od skutečných vedlejších vět liší v tom, že je nelze nominalizovat.“⁴⁷

Jsou sice ve tvaru vedlejších vět, avšak významem jsou to věty hlavní.⁴⁸

Mohou také vyjadřovat doplnění vzhledem k obsahu jiné věty a dají se nahradit větami hlavními.⁴⁹

Pro názornost uvádíme příklad:

„*Odjeli do Pardubic, kde se sešli s rodiči.*“⁵⁰

Věta **kde se sešli s rodiči** je formálně závislá na větě **Odjeli do Pardubic**, ale nemá větnečlenskou platnost, nevyjadřuje bližší určení podstatného jména **Pardubice**, vyjadřuje pouze následný děj (První odjeli do Pardubic a pak se sešli s rodiči).

---

⁴⁶ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁴⁷ (Hubáček, Jandová, & Svobodová, 2002, str. 260)

⁴⁸ (Hauser, 2008)

⁴⁹ (Brabcová, 1996)

⁵⁰ (Vaňková & Vejvodová, 2004, str. 72)

Větu by bylo lepší přestylizovat na souvětí parataktické (souřadné): Odjeli do Pardubic a sešli se s rodiči.⁵¹

Pro úplné pochopení uvádíme další příklad:

„Poslanci koaličních stran vypracovali nový návrh, který včera přednesli na schůzi parlamentu.“⁵²

Vedlejší věta **který včera přednesli na schůzi parlamentu** není přívlastková, protože ji nelze nahradit nevětným přívlastkem. Vedlejší věta je formálně vztažná, závislá na větě řídící, ale objevuje se zde rozpor v přívlastkové podobě, neurčuje totiž blíže podstatné jméno **návrh**, naopak sděluje samostatný děj, který se udál až po ději věty řídící. Docházíme tedy ke stejnému závěru jako v prvním příkladě, že by bylo lepší spojit věty v souvětí paratakticky (souřadně). Větu přestylizujeme do následující podoby: Poslanci koaličních stran vypracovali nový návrh **a ten včera přednesli na schůzi parlamentu.**⁵³

Daneš uvádí obligátní příklad jednoho typu těchto vět od Emila Vachka: *„Otevřela dveře do kuchyně, z kterých se vyvalilo mračno páry.“⁵⁴*

Zvláště téhle věty je, že po stránce syntaktické formy se jedná o větu vztažnou *„avšak po stránce sémantické nevyjadřuje, jak by se dalo očekávat, bližší určení či vymezení (determinaci) denotátu substantivní fráze, k níž se relativum vztahuje (dveře do kuchyně), takže nemá platnost větného přívlastku, vyjadřuje totiž děj, který následoval po ději vyjádřeném ve větě hlavní, tedy pokračování této události. Jde tu tudíž na úrovni propoziční sémantiky o paralelnost dvou propozic, které odpovídají dvěma událostem, jež jsou pojímány jako samostatné, na sobě nezávislé, ale nějak spolu související a tvořící jistý obsahový celek. Tato jejich souvislost je dána existencí jistého **spojujícího článku**: pokud jde o náš specifický příklad, obě věty obsahují společnou, denotačně totožnou složku, která je ve větě hlavní vyjádřena substantivem a na niž odkazuje vztažné zájmeno ve větě vedlejší. Nuže jak víme, primárním vyjadřovacím prostředkem pro spojení dvou spolu souvisejících paralelních propozic je parataktická forma spojení koordinačního (ať už s významem slučovacím nebo jiným). Z této skutečnosti tedy vyplývá, že naše souvětí formálně hypotaktické lze (respektive podle puristů by se mělo) převést na spojení parataktické: Otevřela dveře*

---

⁵¹ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁵² (Staněk & Tesařová, 1994, str. 91)

⁵³ (Staněk & Tesařová, 1994)

⁵⁴ (Daneš & Karlova, 2009, str. 337)

do kuchyně **a z nich** se vyvalilo mračno páry. Avšak ve hře je tu i onen spojující článek (denotát společný oběma větám, **dveře do kuchyně a z nich**), který jakoby nabízí možnost nahradit (nutně) odkazovací zájmeno osobní v druhé větě odkazovacím zájmenem vztažným, a to vzhledem k tomu, že tu jsou splněny obecné podmínky relativizace.

Můžeme tedy předběžně uzavřít: dojem **nepravosti** onoho Vachkova souvětí plyne z toho, že jde o hypotaktické vyjádření vztahu koordinačního.

Toto zjištění umožňuje odpovědět na otázku, zda máme považovat tyto „nepravé věty vztažné“ za věty vedlejší: Pokud definujeme (v rámci závislostní syntaxe) větu vedlejší jako větu závislou na větě řídicí, pak v našem případě o větu vedlejší jde.⁵⁵

Jak ale říká Kopečný, „nepravé věty vedlejší počítáme tedy k vedlejším větám jen podle jejich formy“⁵⁶.

Poukázal tím jistě na fakt, že nepravé vztažné věty nemají větněčlenskou platnost věty řídicí a nejsou determinační povahy.⁵⁷

Daneš uvádí, „že je Hrbáček pokládá za závislé, avšak nejsou podle něho větami vedlejšími“⁵⁸.

5.1 DRUHY NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH

Stejně jako je tomu u „pravých vět vedlejších“, i nepravé věty vedlejší mají druhy. Podle druhu dělíme věty na vedlejší nepravé na:

1. přívlastkové – „bývají připojeny vztažnými zájmeny, jejich povahu vyložíme na příkladu:

Koupili jsme si čokoládovou tyčinku, o níž jsme se podělili.

*Vedlejší věta neurčuje podstatné jméno **tyčinku** věty řídicí, ale vyjadřuje děj, který nastal po ději věty řídicí: Koupili – a potom jsme se rozdělili. Je to tedy věta hlavní.*

*Učitel si vybral Pavlův sešit, z něhož předčítal.*⁵⁹

Stejný případ jako u předchozího příkladu, vedlejší věta nijak blíže neurčuje podstatné jméno **sešit** z věty řídicí, pouze vyjadřuje děj, který nastal po ději věty řídicí: Učitel si vybral – a potom z něho předčítal.

⁵⁵ (Daneš & Karlova, 2009, stránky 337-338)

⁵⁶ (Kopečný, 1958, str. 280)

⁵⁷ (Daneš & Karlova, 2009)

⁵⁸ (Hrbáček, 1994, str. 338)

⁵⁹ (Hauser, 2008, str. 77)

2. účelové – vedlejší věty v souvětí mají formu účelových vět, avšak spojkou **aby** není vyjádřen účel, jak je tomu v případě pravých vět účelových, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významem jde tedy o věty hlavní:⁶⁰ „*Odešla od vozíku, aby se k němu víc nevrátila.*“⁶¹ – Věta sama o sobě nedává moc smysl, neodešla za tím účelem, aby se k vozíku víc nevrátila. Větou vedlejší zde není vyjádřen účel, ale následný děj, který následoval po ději věty řídicí. Vhodnější stylizace by byla: *Odešla a už se nevrátila.*

„*Příběh o Daliborovi přecházel z pokolení na pokolení, aby jej nakonec ještě více proslavilo operní zpracování Smetanovo.*“⁶² – Příběh předcházel a nakonec jej proslavilo operní zpracování Smetanovo.

3. podmínkové – věty jsou ve formě vět podmínkových, avšak významem jsou to věty hlavní v poměru odporovacím.⁶³

„*Jestliže moderní umění nemá v Egyptě dlouhou tradici, o to delší je historická a výtvarná tradice.*“⁶⁴

5.2 POSTAVENÍ VZTAŽNÝCH VĚT NEPŘÍVLASTKOVÝCH (nepravých vedlejších) K VZTAŽNÝM VĚTÁM PŘÍVLASTKOVÝM

Daneš „*načrtl postavení vztažných vět nepřívlastkových (A) v poměru k vztažným větám přívlastkovým, a to pochopitelně těch, které mají platnost nerestriktivní (neomezovací),*

---

⁶⁰ (Hauser, 2008)

⁶¹ (Hauser, 2008, str. 77)

⁶² (Hauser, 2008, str. 77)

⁶³ (Hauser, 2008)

⁶⁴ (Hauser, 2008, str. 77)

*tj. takových, které přinášejí informaci, která není nutná k identifikaci denotátu. Jsou dvojího typu (A, B)*⁶⁵.

A) Věty, které jsou neatributivní, tzn. nepřívlastkové a nedeterminační (nevymezující pojem), se objevují ve dvou druzích:

„A1: *Otevřela dveře do kuchyně, z kterých se vyvalilo mračno páry. Zemřel v Klatovech, kde je také pochován.*“⁶⁶

Vedlejší věta je uvozena vztažným zájmenem *který, jenž* nebo příslovci *kde, kam*, „*které se anaforicky vztahují k nějaké substantivní frázi ve větě řídící (jsou s ní konferenční), a věta sama vyjadřuje děj, který následuje po ději ve větě řídící a představuje jeho pokračování. Jde tedy o věty pokračovací (kontinuační/kontinuativní)*“⁶⁷.

„A2: a) *Lidé budou hmotně zainteresováni, což bude mít vliv i na kvalitu zboží. Bylo slyšet rachotit klíče a zamykat dveře, načež nastalo v chrámě hrobové ticho.*

b) *Půjčil mi sto korun, což tehdy bylo hodně peněz.*“⁶⁸ Vedlejší věta je uvozena vztažným zájmenem *což* nebo příslovci *načež, pročez*.

V příkladu (a) se týká celého obsahu hlavní věty nebo její převážné části. V příkladu (b) se zase vztahuje na některé členy uvedené věty. Obsah vedlejší věty navazuje určitým způsobem na obsah věty hlavní.⁶⁹

„*Věty typu B jsou relativní věty, které sice také nemají povahu přívlastku platnosti restriktivní (nepřinášejí identifikační kvalifikaci denotátu, k němuž se vztahují.*“⁷⁰

Grepl a Karlík uvádí, že „*nejsou relevantní z hlediska pojmenování toho, co má mluvčí na mysli*“⁷¹ a podle nich přinášejí jen vedlejší doplňující informaci, mající povahu jakéhosi vysvětlujícího komentáře; proto je označují termínem věty explikativní (vysvětlovací).⁷²

Jsou opět dvojího druhu:

„*B1 Nejvíce potíží to působí dopravě, která pak na všechny úkoly nestačí.*

B2 Oženil se s dcerou bohatého podnikatele, což mu přineslo dobré finanční zajištění.

---

⁶⁵ (Daneš & Karlova, 2009, str. 338)

⁶⁶ (Daneš & Karlova, 2009, str. 338)

⁶⁷ (Daneš & Karlova, 2009, stránky 338-339)

⁶⁸ (Daneš & Karlova, 2009, str. 339)

⁶⁹ (Daneš & Karlova, 2009)

⁷⁰ (Daneš & Karlova, 2009, str. 339)

⁷¹ (Grepl & Karlík, 1998, str. 187)

⁷² (Grepl & Karlík, 1998)

*Tyto věty uvozované relativy typu **což, přičemž** ..., se někdy objevují ve formě parenteze (vsuvky).“⁷³*

Daneš se však obává, že „*termín **explikativní** není výstižný. Co se tu explikuje? A jde vždy o informaci vedlejší? Nerestriktivní relativní věty mívají velmi různý obsah a vztah k řídicí substantivní frázi, informují o dalších okolnostech a leckdy vyjadřují i informaci dost důležitou, nikoli vedlejší. Spíše bych tedy řekl, že tyto vztahné věty přinášejí prostě nějakou další, identifikačně nerelevantní, informaci o denotátu řídicí substantivní fráze“⁷⁴.*

Důležitým faktem rozlišujícím a popisujícím významový (sémantický) znak **explikativních** vtažných vět je realita, že pod obecně ujasněným stanoviskem bývá mnohdy schovaný další určitější poměr typu koordinačního, zejména odporovacího nebo případně také determinacího (zpřesňujícího) – příčinný, důvodový, přípustkový aj. Dokládá to přijatelné přestylizování:⁷⁵ „*Kyselova výprava bývala označován jak kubismus, **což je hotové ignorantství**. —> ... **ale to je hotové ignorantství** – Při jízdě v mlze neužíváme dálková světla, **která před námi vytvářejí světelnou clonu**.“⁷⁶*

Je nutné zmínit, že mezi vztahnými větami typu B (nerestriktivními, explikativními) a vztahnými větami kvalifikačními (restriktivními) není zřetelná hranice, mnohé příklady jsou na hranici obou. Obdobně je tomu i u vět druhu B a A.⁷⁷

5.3 NEJČASTĚJŠÍ VÝSKYT NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH A MOTIVACE JEJICH UŽITÍ

Nepřavé věty vedlejší se hojně objevují v jazykové komunikaci, především v mluvených projevech. Nejčastěji se vyskytují ve formě vět přívlastkových, příslovečných místních a časových. Znatelná je jejich přítomnost v publicistice, především v tisku tvoří syntaktický prostředek, který se stal pro jisté situace prakticky automatický.⁷⁸

---

⁷³ (Daneš & Karlova, 2009, str. 339)

⁷⁴ (Daneš & Karlova, 2009, str. 339)

⁷⁵ (Daneš & Karlova, 2009)

⁷⁶ (Daneš & Karlova, 2009, str. 339)

⁷⁷ (Daneš & Karlova, 2009)

⁷⁸ (Čechová, Stylistika současné češtiny, 1997)

V textech z publicistiky jsou značně používány především některé druhy nepravých vedlejších vět vztazných:⁷⁹ „*Jednání se zúčastnil ministr zahraničních věcí, který se včera sešel se svým rezortním protějškem. Ministr přijel do Prahy, kde jednal s představiteli průmyslu.*“⁸⁰

Ve sportovní publicistice narazíme na značný výskyt vedlejších vět nepravých účelových:⁸¹ „*Naši fotbalisté odjeli do Vídně, aby tam nakonec prohráli.*“⁸²

Hojně se vyskytují i nepravé věty vedlejší s polyfunkčním spojovacím výrazem *s tím, že*. Je ve významu průvodních okolností, avšak nejasných.⁸³

Typické vedlejší věty se nachází především v publicistických textech⁸⁴ („*Ministr školství odjel do Plzně, kde diskutoval s učiteli*“⁸⁵).

V nynější žurnalistice nacházíme značný výskyt nepravých vedlejších vět s polyfunkční (vícefunkční) spojkou *že*, která se přibližuje vlastním smyslem k adverbium průvodních okolností.⁸⁶

Užití nepravých vět vedlejších v publicistickém stylu je mnohdy nadbytečné⁸⁷ („*Pak překonal smůlu Sakala, který v druhém kole skočil 95 metrů*“⁸⁸). V tomhle případě je nevhodně užito věty vztazné, přesněji bychom sdělení vyjádřili souvětím souřadným: *Pak překonal smůlu Sakala a v druhém kole skočil 95 metrů.*⁸⁹

Dále se vedlejší věty nepravé vyskytují také v odborném funkčním stylu, časté jsou především nepravé věty vedlejší konfrontační se spojkami *jestliže, zatímco, -li*⁹⁰ („*Zatímco Karel věnoval všechny své síly rozkvětu země, Václav měl poněkud odlišné zájmy*“⁹¹).

---

⁷⁹ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh, 2009)

⁸⁰ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh, 2009, str. 85)

⁸¹ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh, 2009)

⁸² (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh, 2009, str. 86)

⁸³ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh, 2009)

⁸⁴ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁸⁵ (Vaňková & Vejvodová, 2004, str. 72)

⁸⁶ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁸⁷ (Staněk & Tesařová, 1994)

⁸⁸ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 91)

⁸⁹ (Staněk & Tesařová, 1994)

⁹⁰ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁹¹ (Vaňková & Vejvodová, 2004, str. 72)

Setkáváme se s nimi také v odborném stylu, v něm splňují tendenci tvořit těsnější celky⁹² („Do otvoru ráfku se nasune ventil, **od kterého se pak galuska stejnoměrně natahuje směrem dolů**“⁹³).

Nepravé věty vedlejší „slouží jako prostředek zhuštěného vyjadřování, kondenzace textů (=zhuštění jazykového projevu), určité sevřenosti. Některé typy nepravých vedlejších vět mohou být prostředkem aktualizace (Dojeli do Vídně, aby tam nakonec prohráli)“⁹⁴.

„Nepravé vedlejší věty jsou typickým prostředkem automatizace v rovině skladební.“⁹⁵

5.4 DŮSLEDEK UŽITÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH

Užití nepravých vět vedlejších vede k jednotvárnosti (stereotypnosti) a zkreslenosti (nepřesnosti) vyjadřování. V případě použití nepravých vět vedlejších s polyfunkční (vícefunkční) spojkou *že* v soudobé publicistice vzniká významové zamlžení, úsečné sdělování, mizí významové rozlišení, výroky jsou jednotvárné, fádní. To vede k významové nivelizaci (vyrovnávání) souvětí. Čtenář je nucen si samostatně tvořit dílčí sémantické vymezení.⁹⁶

5.5 DŮVOD UŽÍVÁNÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH

Původce (autor) textu neusiluje o výslovné významové zahrnutí svých sdělení, jedná se tedy o autorovu pohodlnost při definování, formulaci⁹⁷ („V sekretariátě nám odmítli podat jakékoli informace s tím, **že pan předseda není přítomen**“⁹⁸).

Nepravé vedlejší věty působí nezvykle, proto je novináři používají v reportážích k aktualizaci projevu.⁹⁹

---

⁹² (Staněk & Tesařová, 1994)

⁹³ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 91)

⁹⁴ (Vaňková & Vejvodová, 2004, str. 72)

⁹⁵ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh, 2009, str. 85)

⁹⁶ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁹⁷ (Vaňková & Vejvodová, 2004)

⁹⁸ (Vaňková & Vejvodová, 2004, str. 72)

⁹⁹ (Kostečka, Krejčová, & Petráček, 2002)

5.6 VHODNÉ UŽITÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH

Vhodné je užití nepravých vět účelových tehdy, chceme-li postavit do protikladu dva děje a vzájemně je konfrontovat. „Spojka **aby** zvyšuje kontrastnost obou dějů, vyjádření nabývá na větší výraznosti a dynamičnosti, někdy i po etické nadnesenosti: *Luisiným údolím se svažuje horská silnička do Velké Zdobnice, **aby** odtud serpentinami vystoupala do Říček.*“¹⁰⁰

Časté jsou v publicistickém stylu, především se objevují ve sportovních zprávách:¹⁰¹ „Při závěru Baranovy volné jízdy obecnost napjatě ztichlo, **aby** vteřiny po jejím skončení propuklo v nadšené ovace. – Ve 35. minutě Slávie ztratila vedení, **aby** je znovu získala až ke konci zápasu.“¹⁰²

Užijeme-li nepravé věty časové se spojkou **když** v rozhlasové reportáži z hokejového utkání a budou-li vyjadřovat konfrontační vztah, pak bude jejich užití považováno za vhodné. V takové reportáži nemá totiž reportér patřičný čas na promyšlení vhodné stavby vět a souvětí. Věta nepravá vedlejší se spojkou *jestliže* v jiném než podmínkovém významu a jde-li o konfrontaci dvou jevů, není na závadu. Věty dostávají knižní charakter, ale nesmíme je užívat hojně.¹⁰³ „*Jestliže prospěch naší třídy byl v minulém pololetí dobrý, musí být v tomto pololetí ještě lepší.*“¹⁰⁴

5.7 NEVHODNÉ UŽITÍ NEPRAVÝCH VĚT VEDLEJŠÍCH

Nepravým větám vztažným se vyhýbáme tam, kde vyjadřují vztahy mezi myšlenkami méně přesně než jiné druhy vět vedlejších a zejména tam, kde je jich užito nepřirozeně nebo neobratně¹⁰⁵ („*U nás již byly některé normy vydány jako celostátně platné, které organizace musí dodržovat*“¹⁰⁶). Vhodněji: *U nás již byly některé normy vydány jako celostátně platné a organizace je musí dodržovat.*

Za slohový nedostatek považujeme také vedlejší věty se spojkou **aby** v případě, kdy vedlejší věta nevyjadřuje účel, ale pouze následnost. Děje se tak především při jejich necitlivém užívání. Pro názornost a pochopení tvrzení uvádíme příklady:¹⁰⁷

---

¹⁰⁰ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹⁰¹ (Staněk & Tesařová, 1994)

¹⁰² (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹⁰³ (Staněk & Tesařová, 1994)

¹⁰⁴ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹⁰⁵ (Staněk & Tesařová, 1994)

¹⁰⁶ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 91)

¹⁰⁷ (Staněk & Tesařová, 1994)

„*Sprchuji se denně studenou vodou, **abych se otužil.***“¹⁰⁸ (Zde je věta vedlejší *abych se otužil* větou vedlejší účelovou – zeptám se Za jakým účelem se sprchuji? Za účelem otužení).

„*Po životě naplněném prací odešel na odpočinek, **aby za pět let zemřel na zánět srdečního svalu.***“¹⁰⁹ (V tomhle příkladě je věta *aby za pět let zemřel na zánět srdečního svalu* nepravá věta vedlejší účelová, protože tímto spojením je nevhodně formulován významový vztah mezi jednotlivými větami v souvětí. Vhodnější je užití textového spojení vět: Po životě naplněném prací odešel na odpočinek. **Za pět let zemřel na zánět srdečního svalu.**). Vedlejší větám nepravým se vyhýbáme také tehdy, má-li užití tohoto jazykového prostředku vliv na to, že zní věta žertovně nebo absurdně:¹¹⁰ „*Filmová hvězda X.Y se rozvedla se svým manželem, **aby se k němu po několika letech vrátila zpět.***“¹¹¹ Nedoporučuji se (hlavně ve sportovním tisku) spojení nepravých vět časových se spojkou *když*, pokud nevyjadřují časové určení:¹¹² „*Z útoků Dukly byl v první třetině nejlepší první, **když druhá útočná řada se nemohla po celou třetinu rozehrát.*** Vhodněji: *Z útoků Dukly byl v první třetině nejlepší první, **kdežto druhá útočná řada se nemohla po celou třetinu rozehrát.***“¹¹³

5.8 POMĚRY MEZI VĚTAMI HLAVNÍMI A VĚTAMI NEPRÁVÝMI VEDLEJŠÍMI

Nepravé věty vedlejší se vyznačují tím, že jsou ve formě vedlejších vět, ale co se jejich obsahu týče, ten je formálně řídicí. Obsah vedlejších vět je pak v jednom z významových poměrů. V případě jejich užití jsou připojeny pomocí vztažných zájmen jako **který, což, přičemž, kdy, kde**, nebo také spojkami **aby, jestliže, -li, zatímco, když**.¹¹⁴

Vyjadřují:

- a) „***poměr slučovací:** Moderní výpočetní technika, matematické a logické metody vytvářejí předpoklad k soustavnému výzkumu jazykové komunikace z nových aspektů,*

---

¹⁰⁸ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹⁰⁹ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹¹⁰ (Staněk & Tesařová, 1994)

¹¹¹ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹¹² (Staněk & Tesařová, 1994)

¹¹³ (Staněk & Tesařová, 1994, str. 92)

¹¹⁴ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 1. mluvnice, 2009)

k čemuž je třeba dobré spolupráce jazykovědců, matematiků, logiků a výpočetních techniků. (... K tomu je třeba ...); s časovou následností dějů: Ve vlaku četla knihu, kterou tam zapomněla. (... a tu tam pak zapomněla.); Odjela do Paříže, kde se brzy vdala. (... a tam se brzy vdala.)

b) *poměr odporovací: Domáci hokejisté nakonec zvítězili 5:4, když ještě sedm minut před koncem zápasu prohrávali 4:3. Rozjel se od modré čáry, aby po přihrávce od Sojky gól nakonec nedal. (... ale/avšak ...); srovnání protikladem: Jestliže před padesáti lety měla každá rodina v průměru tři děti, pak dnes to nejsou ani dvě. Je-li dnes průměrný věk nevěsty 25 let, pak ještě před 15 lety činil tento věk pouhých 19 let.*

c) *příčinná souvislost: Do akumulátoru nalijeme destilovanou vodu, která se pro tento účel hodí nejlépe. (... protože/neboť ta se pro tento účel hodí nejlépe.)¹¹⁵*

5.9 NÁZORY JAZYKOVĚDCŮ NA NEPRAVÉ VĚTY VEDLEJŠÍ

Někteří jazykovědci upozorňují, že se lze setkat spíše s různě silným varováním před jejich užíváním z různých důvodů, spočívajících například v jejich závadnosti či nevhodnosti, nebo s preferováním vyjádření jinou formou (lépe!).¹¹⁶

Argumenty, které se přitom uvádějí, jsou různého druhu, především to, že nejde o přívlastek (tedy moment syntakticko-sémantický), nejčastěji se však objevují hodnotící adjektiva typu „nevhodný“, mnohdy bez uvedení druhu této nevhodnosti (syntaktická forma?, význam?, styl?).¹¹⁷

Daneš uvádí sbírku hodnotících výrazů na věty nepravé vedlejší: „nesprávnost, chyba, závada, nefunkční, nenáležitý, nevydařený, nepřijatelný (v různém stupni), neobratný, nedostatek, poklesek, prohřešek, nešvar, nebezpečí (dvoznačnosti), vyhýbat se, nedoporučují se (zvláště ne tam, kde ...), stylisticky vadný, lépe!, lépe asi, dát přednost, nikoli bezvadný¹¹⁸“.

¹¹⁵ (Martinec, Tušková, Zimová, & Hoffmannová, Učebnice českého jazyka pro střední školy 1. mluvnice, 2009, str. 146)

¹¹⁶ (Daneš & Karlova, 2009)

¹¹⁷ (Daneš & Karlova, 2009, str. 340)

¹¹⁸ (Daneš & Karlova, 2009, str. 340)

Havránek a Jedlička uvádějí, že „se někdy vztažnými zájmeny nebo vztažnými příslovci nevhodně připojují věty, které nejsou v poměru podřaděnosti k větě základní. Např. *Pojedeme na hory, kde budeme lyžovat (místo a tam budeme lyžovat)*“¹¹⁹. Jsou podle nich nevhodné.

V přepracovaném vydání téže mluvnice považují tento typ vět stále za nevhodný a uvádí příklad se relativním zájmenem: „*Předseda vlády přijal delegaci, s kterou setrval v dlouhém srdečném rozhovoru (místo a setrval s ní)*“¹²⁰.

V dalším přepracovaném vydání z roku 1981 uvádí stejný příklad jako ve vydání z let 1960, avšak již bez kritického stanoviska k větám vedleším nepravým jejich pouhým zmíněním.¹²¹

Šmilauer uvádí, že „věty s **jenž** a **který** se nedoporučují, zvláště ne tam, kde jde zcela jasně o dva děje po sobě následující, a upozorňuje na možnost vzniku nemilého nedorozumění. Např. *Oženil se s krásnou Římankou, s níž měl chlapečka (a měl s ní chlapečka)*“¹²².

Ve vydání Novočeské skladby z roku 1966 můžeme najít stejné příklady nevhodného použití, avšak nově jsou zde uvedeny další příklady nevhodného užití: „*Z rodiny mu zbyla už jen babička, kterou fašisté zabili loňské zimy. Cestoval na jachtě, na níž roku 1920 zemřel.*“¹²³

Uvádí, „že tento typ svádí k slohově nevhodnému nastavování vět (věty tasemnicovitě)“¹²⁴.

Bečka tvrdí, „sklon k těsnějším vazbám je příznačný pro jazyk odborný i praktický. Užití nepravých vět vztažných a účelových, které nevyjadřují ani vlastnost, ani účel, pokládá za gramaticky nesprávné: *Obrátil se na přednostu úřadu, kterému řekl (a řekl mu). Housenka zaviječe provrtává chodby v ovoci, které tím znehodnocuje (a tím je znehodnocuje).*“¹²⁵.

V novějším pojetí České stylistiky z roku 1992 Bečka praví, že „nepravá věta vedlejší vztažná bývala vytykána jako chyba, dnes jsme k ní méně přísní, protože ji občas užijí i dobří spisovatelé, a to hlavně tehdy, když vztažné zájmeno usnadní připojení následující věty. Např. *Pomohli jsme mu k balvanu, kde usedl (Pomohli jsme mu k balvanu a on na něj usedl). Bývá to zejména tam, kde se mění podmět, kde by bylo třeba znovu vyjadřovat předmět*

---

¹¹⁹ (Havránek & Jedlička, 1981, str. 188)

¹²⁰ (Havránek & Jedlička, Česká mluvnice, 1960, str. 331)

¹²¹ (Havránek & Jedlička, 1981)

¹²² (Šmilauer, Novočeská skladba, 1947, str. 372)

¹²³ (Šmilauer, Novočeská skladba, 1966, str. 378)

¹²⁴ (Šmilauer, Novočeská skladba, 1966, str. 378)

¹²⁵ (Bečka J., 1948, stránky 247-248)

nebo příslovečné určení předcházející věty. Jsou nevhodné v tisku, zejména pak ve zprávách z černé kroniky, kdy nimi autoři tříští plynulý sled vět, jež vyjadřují děje na sebe navazující“¹²⁶.

Daneš uvádí, že „není správné užívat těchto vět tam, kde vedlejší věta nevyjadřuje bližší určení některého členu věty hlavní, nýbrž samostatný děj. Jako příklad uvádí souvětí: Z druhé strany přiběhl pes, **který se dal štěkání**. Zejména je třeba vyhýbat se takovým spojením, která by mohla být dvojnásobná. Jindy vyjadřuje nevhodně užitá věta vztažná nikoli děj následný, nýbrž důvod věty první. Tento vyjadřovací způsob vede k slohové jednotvárnosti a významové nevýraznosti. Např. místo *Nejvíce potíží to působí dopravě, která pak na všechny tyto úkoly nestačí*, se můžeme vyjádřit jinak, výrazněji: ... dopravě, **neboť ta pak na všechny tyto úkoly nestačí**“¹²⁷.

Jelínek zmiňuje, že „nepravé věty vztažné jsou rozšířeny v novinách a nepovažuje je za ústrojně, protože jsou v rozporu se základní funkcí vztažných vět (blíže určovat to slovo nebo slovní spojení, k němuž jsou připojeny). Uvádí příklad: *Agitátoři v rodinách hovořili o nutnosti urychlit jarní práce, které jsou již nyní skončeny*. Uvádí, že vztažná věta je sice formálně připojena ke slovnímu spojení **jarní práce**, ale nepodává jeho bližší určení. Bylo by přece nesmyslné agitovat za urychlení skončených jarních prací. Obsah nepravé věty vztažné je vzhledem k obsahu věty řídicí zcela samostatný. Proto zvolíme místo nepravé věty vztažné větu samostatnou (*Nyní jsou již práce skončeny*)“¹²⁸.

Daneš uvádí, že „otázka nepravých vět vztažných, které jsou rozšířené v odborném jazyce (vznikají ze silné tendence podřazovací), je značně složitá a nelze ji řešit přímočaře. Vyhýbáme se jim tam, kde se jimi znejasňují vztahy. Jako příklad nepravé věty vztažné připojené násilně uvádí příklad Karla Svobody: *Oženil se s krásnou Římankou, s níž měl chlapečka*. Dále uvádí, že hlavním nebezpečím nepravých vět vztažných je, že svádějí k dlouhým řetězům vztažných vět“¹²⁹.

Jedlička, Rejmánková a Formánková konstatují, že „nadměrné používání nepravých vět vztažných tam, kde by měla být vedlejší věta se spojkou příčinnou, podporuje stereotypnost jazykových prostředků v publicistice, a to vede i ke snižování působivosti a přesvědčivosti. Proto nejsou v publicistice plně vhodné. Pro nezřetelnost ve vyjádření vztahů nejsou vhodné ani ve stylu odborném, zejména ne v těch projevech, v nichž se požadavek přesnosti uplatňuje

---

¹²⁶ (Bečka J. V., 1992, stránky 239-240)

¹²⁷ (Daneš F., Kapitoly z praktické stylistiky, 1957, stránky 84-85)

¹²⁸ (Jelínek, 1957, stránky 148-149)

¹²⁹ (Daneš F., O češtině pro Čechy, 1963, str. 250)

v maximální míře (ve formulacích právních předpisů a zákonů, v odborných dílech teoretických). Dále podle nich nevyhovují svou státností a těsností zcela ani stylu uměleckému. Setkáme-li se přesto občas v některých beletristických dílech i s nepravými větami vztažnými, pak to bývá u autorů, kteří i v užívání jiných prostředků jazykových podléhají vlivu publicistiky. Stylistickým nedostatkem ovšem zůstávají nepravé věty vztažné ve všech funkčních stylových typech tehdy, vzniká-li možnost dvojznačného výkladu nebo jiného nedorozumění. Uvádějí příklad: Jeho slabiny plynou především z nedostatku zkušeností, **kteří naučí autorku smyslu pro míru a konkrétní sevřenost nebo i odnaučí kresbě jednostranně osvětlených postav.**

O stylizační neobratnost nebo dokonce primitivnost jde také tam, kde stavba souvětí není zvládnuta po stránce obsahové, a syntakticky se projevuje mj. řetězovým nastavováním vztažných vět: Nemůže jim být jedno, když podle silnic teče potůček močůvky, kterým utíkají bez užitku stovky hektolitrů dusíkatého přirozeného hnojiva, za které platí v umělých hnojivech desetitisíce korun, které by jinak šly na pracovní jednotky.

Naopak o nepravých větách vyjadřujících děj zcela samostatný, především ve stylu odborném tvrdí, že se nepociťují tak často jako stylistický nedostatek. Přívlastková platnost těchto vět není většinou tak patrná, je mnohem silněji zastřena. Tyto vztažné věty nabývají postupně povahy stylistického prostředku se zvláštní funkcí, slouží totiž větší sevřenosti vyjádření právě ve stylu odborném, v němž by přílišné užívání samostatných vět jednoduchých nebo souřadně spojovaných narušovalo celistvost vyjádření a odporovalo by potřebám syntetického vyjadřování složitějších celků myšlenkových¹³⁰.

Jedlička uvádí, že „v české lingvistice bývají obvykle nazývány nepravými (nevlastními) větami vztažnými. Značně rozporné je jejich hodnocení z hlediska spisovné normy, respektive kodifikace i z hlediska stylové platnosti. Dále konstatuje, že postupně se opouští jejich odmítání ze strany kodifikace a omezení se pak týká jen jejich hodnocení z hlediska stylového (stylové vhodnosti). Uvádí, že je třeba rozlišit tzv. nepravé věty vztažné na věty s **který, jenž, kde** a na věty s **což, čímž, načež, přičemž, začez, pročez** a že obojí typy vět se vyskytují v nové spisovné češtině už dlouho, hojněji od obrození (jejich počátky jsou ještě

---

¹³⁰ (Jedlička, Rejmánková, & Formánková, Základy české stylistiky učebnice pro studium učitelství pro základní devítileté školy na pedagogických fakultách, 1970, str. 117)

starší). Jsou rozšířeny i v jiných evropských spisovných jazycích a jejich šíření se spojuje s vlivem latiny¹³¹.

Daneš zmiňuje tzv. nepravé věty vztahné a tvrdí o nich, že „je to název pochybený a že jde nesporně o věty vztahné a jejich „nepravost“ se týká zřejmě toho, že nevyjadřují přívlastek, jak by se čekalo, respektive že nemají povahu vět „závislých“, determinálních. Jde tedy podle něho spíše o „nepravé věty přívlastkové“. Uvádí, že tyto věty bývají odmítány (i když argumenty bývají spíše povahy stylistické; jde o europeismus a významné postavení v systému měly zejména v latině) a bývaly výkladově zanedbávány¹³².

Akademická mluvnice češtiny 3 uvádí, že „věty vlastní kvaziatributivní uvozené vztahnými zájmeny **který** a **jenž** nebývají často stylisticky vhodné a že adekvátnější je vyjádření parataktické, protože je mnohdy jednoznačnější. Zmiňuje příklady: *Poté se ujal slova generální tajemník OSN, který seznámil delegáty s obsahem kompromisního řešení. Otevřela dveře, z nichž se vyvalilo mračno páry. Měl své dítě, světlovlasou a bledookou holčičku, s níž se pipal. Z druhé strany přiběhl pes, který se dal do štěkání. Koupili televizor, který mu darovali k narozeninám. Jednoznačnější vyjádření: Koupili televizor a dali mu ho k narozeninám*¹³³.

Čechová uvádí, že „nepravé věty vedlejší sice nejsou větami vedlejšími, ale závislými ano. O jejich vhodnosti se nezmiňuje. Uvádí příklad: *Spadl pod vlak, který ho přejel (a ten ho přejel)*¹³⁴.

Grepl uvádí, že „se někdy užívá hypotaxe ke spojování vět i v případech, kdy mezi obsahy spojených vět není ten významový vztah, který hypotaktická forma sugeruje. Uvádí příklad: *Byl-li Mršina prve na trní, je nyní na jehlách – spojení vět sugeruje, jako by mezi obsahy obou vět byl vztah podmínkový. Ve skutečnosti však mezi nimi podmínkový vztah není. V souvětí: Ulehla, aby už nevstala, je zase formou spojení a významem spojky **aby** sugerován účelový vztah mezi obsahy vět, třebaže obsah vedlejší věty není účelem věty hlavní. V souvětí: *Spadl pod vlak, který ho přejel, nevyjadřuje vedlejší věta vlastnost vlaku (není přívlastková), jak to sugeruje forma spojení s relativem. Uvádí, že takové věty se tradičně nazývají nepravé věty vztahné, ale nezmiňuje se o vhodnosti užití*¹³⁵.*

---

¹³¹ (Jedlička, Spisovný jazyk v současné komunikaci, 1978, stránky 153-154)

¹³² (Daneš F., Věta a text, 1985, str. 136)

¹³³ (Akademická mluvnice češtiny 3, 1987, str. 533)

¹³⁴ (Čechová, Čeština - řeč a jazyk, 1996, str. 292)

¹³⁵ (Grepl, a další, 1995, stránky 555-556)

Svozilová konstatuje, že „*nepravé věty vztažné reprezentují typ chybování v syntaxi češtiny, což reprezentuje příkladem nevhodně užitého titulku: Vrah zneužil a zabil chlapce, kterého našel muž na Žižkově.*

Uvedené souvětí působí dvojnásobně. Po jeho letmém přečtení bychom se mohli domnívat, že (nějaký) muž našel (nějakého) chlapce na Žižkově a že tohoto chlapce vrah zneužil a zabil. Z článku se však dozvíme, že vrah (nejprve) zneužil a zabil chlapce a že tohoto zabitého chlapce pak našel (nějaký) muž na Žižkově. Uvádí, že nepravé věty vztažné nerespektují reálné časové souvislosti, mnohdy je vlastně obracejí naruby viz. uvedený příklad. (A přitom celé to nedorozumění vůbec nemuselo nastat: informace Vrah zneužil a zabil chlapce by jako titulek postačila a neobratné a navíc chybné pokračování bylo zcela zbytečné)“¹³⁶.

Daneš zakončuje svůj přehled a rozbor názorů na vztažné věty nepřívlastkové (kvaziatributivní) s přesvědčením, že „*tyto věty dnes náleží i v češtině k vlastnímu jazyku spisovnému*“¹³⁷.

Shrnutí kapitoly

Závěrem této kapitoly bychom chtěli shrnout, že nepravé věty vedlejší rozeznáme od vět „pravých“ vedlejších tak, že NVV nelze nominalizovat (převést na větný člen vyjádřený nevětně). NVV jsou sice z formálního hlediska podřazené a závislé na větě řídící, ale nedochází zde k významové závislosti na větě řídící. Z významového hlediska tyto věty vyjadřují následné pokračování děje. I když jsou užity ve tvaru vět vedlejších, významem jsou to věty hlavní. NVV přívlastkové jsou uvozeny vztažnými zájmeny a příslovci, NVV však blíže neurčuje větný člen věty řídící, ve většině případů vyjadřuje pouze následný děj, který nastal až po ději věty řídící. NVV přívlastková přináší mnohdy také vysvětlující informaci o denotátu (o konkrétním významu slova), ale ani jedna není pro druhou větu řídící a skladebně jsou na stejné úrovni. NVV účelové mají formu účelových vět, ale spojkou **aby** zde není vyjádřen účel, jak je to typické pro vedlejší věty účelové, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. NVV podmínkové jsou ve formě vět podmínkových, ale významem jsou to věty hlavní v poměru odporovacím. V následující kapitole se budeme věnovat publicistickému stylu.

---

¹³⁶ (Svozilová, 2000, stránky 153-154)

¹³⁷ (Daneš & Karlova, 2009, str. 352)

6. PUBLICISTICKÝ STYL

V kapitole se budeme věnovat publicistickému stylu a stylu projevů mluvených a psaných. Uvedeme, jaká média spadají do publicistického stylu a nastíníme rozdíly mezi stylem projevů mluvených a psaných.

Publicistickým stylem rozumíme styl médií. Do publicistického stylu spadají noviny, internet, televize, rádia, rozhlas, ale i jiné texty, jež si kladou za cíl příjemce nejen informovat, ale také přesvědčit o určitých skutečnostech, případně ho přemluvit, aby se pro něco rozhodl. Styl publicistický je stylem komplexním, tzn, že má více funkcí. U stylu publicistického jsou to funkce zpravovací a přesvědčovací. V publicistice se objevují psané i mluvené formy.¹³⁸

„Některé mají úvahový charakter a zabývají se významnými společenskými problémy, např. příspěvky komentující konkrétní aktuální události – komentáře, dále zpravodajské útvary (zprávy, oznámení) – ty se někdy z publicistického stylu vyčleňují jako samostatné, neboť mají funkci pouze zpravovací, nikoli persvazivní (přesvědčovací).“¹³⁹

Hojně se v publicistické oblasti objevují reportáže. Pro ty je příznačné, že jsou postavené na popisování, autor s velkou přesností (téměř až dokumentární) poučuje zajímavých prostředích, místech. Vychází přitom z vlastních zkušeností. Dále sem můžeme zařadit fejetony. Fejetony umožňují jejich pisatelům vyjádřit se k aktuálním tématům. Příznačný je pro něj humor a lehká ironie. Záměrem je kritika, na kterou pisatel očekává reakci.

Podstatou publicistických projevů, které náleží ke stylům věcným, je spisovné vyjadřování. Publicistické projevy, tj. projevy patřící k věcným stylům, mívají za základ spisovné vyjadřování. Pokud jsou v mluvené formě, jsou v nich i prostředky dalších útvarů národního jazyka, jako jsou nářeční podoby, profesní výrazy a další. Ale u oficiálních řečnických projevů se setkáváme se spisovností a charakterem vyššího stylu.¹⁴⁰

„Publicistické projevy, jež mají za cíl především získávat a přesvědčovat adresáta, usilují o aktuálnost, zajímavost, rozmanitost, a proto užívají např. příležitostných aktualizací, jež připomínají projevy umělecké, někdy však tak činí neorganicky, násilně. Z oblasti odborné

---

¹³⁸ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

¹³⁹ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011, str. 408)

¹⁴⁰ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

přebírají publicistické termíny. Tím, že jich užívají mimo odborný text, je rozšiřují, ale zároveň posouvají jejich jednoznačné užití – jde o tzv. determinologizaci. Pro publicistiku je vedle aktualizace typická i automatizace vyjadřování (pomocí vyjadřovacích „panelů“, někdy se dokonce opakují celé bloky výrazů) vznikající z nutnosti rychlé formulace, ale také z pohodlnosti novinářů – to pak vede k častému užívání bezobsažných frází.“¹⁴¹

6.1 STYL PROJEVŮ MLUVENÝCH A PSANÝCH

Mluvené projevy mají oproti psaným projevům tu výhodu, že fakty, které jsou viditelné z komunikační situace, souvislosti, jsou více implicitní (označují, co se předpokládá, ale přitom výslovně neuvádí). Z toho důvodu je uplatnění jazykových prostředků specifické.¹⁴²

„K nim patří eliptické vyjadřování v oblasti slovní, větné i textové výstavby, nedokončování výpovědi/apoziopeze, anakoluty a jiné syntaktické nepravidelnosti, časté je užívání smíšených kódů (např. spisovné a obecné češtiny). Na druhé straně bývají tyto projevy obširnější než psané, a to s ohledem na příjemce (aby vše stačil vnímat), ale i ze subjektivních důvodů autora (něco chce zdůraznit, k něčemu má osobní vztah...). Mluvený projev klade na mluvčího jiné nároky než projev psaný. Obratný mluvčí upravuje tempo, aby ho posluchači stačili vnímat a chápat a zároveň aby se nenudili. S ohledem na posluchače frázuje (člení větný projev na kóla/větné úseky/ a používá pauzy), přiměřeně zdůrazňuje to, co má být zdůrazněno, odstiňuje intonačně i silou hlasu projev tak, aby nebyl monotónní. Rozdíl mezi mluveností a psaností bývá někdy zdůrazňován tak, že se dokonce vymezují dva různé jazyky, nebo se naopak popírá samostatná existence těchto dvou forem vyjadřování. Nepochybně však ve všech stylových oblastech se projevují rozdíly mezi projevy mluvenými a psanými. Liší se například mírou vázanosti na komunikační situaci, náročností zpracování tématu. Přitom však mnohé projevy mívají smíšený charakter (SMS, internetová komunikace aj.).“¹⁴³

U psaného projevu platí oproti mluvenému projevu nutnost přesné formulace. Je tomu tak proto, že autor nemůže použít žádných doprovodných znaků jako v mluveném projevu. Musí se tedy vyjádřit tak, aby příjemce pochopil, co autor daným sdělením myslí. Z toho vyplývá, že je psaný projev složitější na sdělování souvislostí. Autor proto volí sofistikovanější větnou a textovou výstavbu. Důkladněji nakládá i s výběrem jazykových prostředků.¹⁴⁴

---

¹⁴¹ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011, str. 409)

¹⁴² (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

¹⁴³ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011, str. 410)

¹⁴⁴ (Čechová, Dokulil, Hlavsa, Hrbáček, & Hrušková, 2011)

Shrnutí kapitoly

V kapitole se dozvídáme, že publicistický styl je stylem převážně masových médií, ale i jiných textů. Objevují se zde také reportáže a fejetony. Jejich cílem je příjemce informovat a o něčem je přesvědčit, případně je přimět k rozhodnutí. Psané projevy jsou oproti mluveným projevům složitější, protože při nich autor nemůže použít žádné doprovodné znaky (neverbální komunikace) jako je tomu možné v mluvených projevech. Musí své sdělení formulovat přesně a způsobem, aby příjemce pochopil, co mu chce autor daným sdělením říci. Z toho důvodu je nutné volit důkladně jazykové prostředky. Výhodou mluvených projevů je možnost využít různých doprovodných pohybů, gest, mimiky a tím autor celou situaci dokreslí a větná stavba může být tudíž jednodušší.

Shrnutí teoretické části

V teoretické části práce jsme zaměřili na vytvoření podkladů pro navazující praktickou část. Teoretickou část jsme začali větou a výpovědí, konkrétně jsme se zaměřili na jejich charakteristiku. Dále jsme navázali spojováním vět a věnovali jsme se souvětímu a textovému spojování vět. Důležitým poznatkem, který jsme později uplatnili v praktické části práce, bylo, že spojení vět v souvětí může být buď paratactické, to znamená, že ani jedna věta v souvětí se nezačleňuje do další věty jako její větný člen, nebo hypotactické, při kterém jedna věta v souvětí vstupuje do další věty coby její větný člen. Hlavní věta je pak taková věta, která nevstupuje do jiné věty jako její větný člen, čímž se stává samostatnou větou a není závislá na žádné větě v souvětí. Takovou větu označujeme jako větu řídicí. Jedná se o větu, která vstupuje sama do souvětí buď jako věta závislá, nebo nezávislá. Dvě a více vět hlavních jsou spojeny souřadícími spojovacími výrazy a podle užitých jednotlivých spojovacích výrazů pak rozlišujeme mezi větami hlavními poměry. Věta vedlejší zastává větný člen věty řídicí, blíže ho určuje. Podle toho, který větný člen věty hlavní vedlejší věta zastupuje, rozlišujeme druhy vedlejších vět. V případě, kdy je věta vedlejší připojena k větě hlavní, je věta vedlejší větou závislou, ale může být i větou řídicí pro jinou vedlejší větu. Bývá uvozena podřadící spojkou, vztažným zájmenem nebo vztažným příslovcem. Někdy se můžeme setkat s tím, že se daná věta v souvětí „tváří“ jako věta vedlejší (z formálního hlediska je podřazená a závislá na větě řídicí, avšak nedochází k žádné významové závislosti na větě řídicí), jedná se o nepravou větu vedlejší. Od „pravé“ věty

vedlejší ji můžeme rozpoznat tak, že NVV nelze převést na větný člen vyjádřený nevětně. I když jsou NVV uvozeny vztažnými zájmeny a příslovci, neurčují blíže větný člen věty řídicí a v mnoha případech vyjadřují pouze následné pokračování děje a to takového, který nastal až po ději věty řídicí. V případě nepravých vět účelových není spojkou „aby“ vyjádřen účel, nýbrž následný děj. NVV podmínkové jsou sice ve tvaru vět podmínkových, ale svým významem se jedná o věty hlavní v odporovacím poměru. Jelikož se praktická část práce bude věnovat větám z publicistického stylu, konkrétně větám ze sportovní rubriky, věnovali jsme se v teoretické části i publicistickému stylu. Jedná se o styl masových médií, ale mohou sem spadat i jiné texty, reportáže a fejetony. Cílem publicistického stylu je přinášet informace, případně příjemce přesvědčit či přimět k rozhodnutí. Mluvené projevy mají oproti psaným projevům výhodu, že můžeme užít různých doprovodných gest, mimiky a tím celou situaci dokreslíme a umocníme, a tak může být stavba věty daleko jednodušší, než tomu bude u projevu psaného, kdy musíme myšlenku formulovat přesně, aby ji příjemce pochopil ve smyslu, který jsme se mu pokusili sdělit.

7. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části se dostáváme k vlastnímu výzkumu. Vycházíme z odborných publikací a ze závěrů, se kterými jsme se v nich seznámili a klademe si i své vlastní cíle. Zaměříme se na zkoumání souvětí, jejichž věty jsou k sobě připojeny hypotakticky, tzn., že větný člen připojené závislé věty na větě řídící blíže určuje větný člen věty řídící. Svou pozornost zaměříme na věty, které jsou formálně větami vedlejšími (uvozují je podřadící spojovací výrazy, vztažná zájmena a vztažná příslovce), ovšem obsahově mají charakter vět hlavních. Významovým hlediskem je u nich místo determinace větného členu řídící věty pouhá následnost děje (= následné pokračování děje).

Materiál pro praktickou část jsme získali z databáze Českého národního korpusu, konkrétně z korpusu SYN V8. Zvolili jsme následující kritéria: nejčastější spojovací výrazy uvozující nepravé věty vedlejší. Hledání jsme omezili na publicistický styl, konkrétně sportovní rubriku. Z výsledků vyhledávání jsme použili pouze ty vzorky, které vykazovaly specifické rysy NVV: NVV blíže neurčuje podstatné jméno, ke kterému se vztahuje; vyjadřuje samostatný děj, který se udál až po ději věty hlavní; přináší doplňující informaci; dají se nahradit VH. Zvolili jsme tak na základě poznatků, se kterými jsme se seznámili v teoretické části. Mezi ně patří i to, že věty nepravé vedlejší se hojně vyskytují právě v publicistickém stylu, zvláště ve sportovních zprávách. Z výsledků vyhledávání jsme vybrali 124 vzorků, které jsme dále roztřídili podle druhu nepravých vět vedlejších a dle užitého spojovacího výrazu. Do výsledků jsme nezahrnuli vzorky, které sice obsahovaly NVV, ale VŘ neobsahovala VF. U každé NVV jsme pak uvedli její vhodnější stylizaci. Při přestylování NVV jsme se drželi poznatků získaných z odborných publikací.

Podstatou výzkumu jsou NVV přívlastkové (uvozené spojovacími výrazy což, kam, kde, která, které, kterou, který, načež, něž, nichž, niž, pročež, přičemž), podmínkové (-li, jestliže), účelové (aby, abych). Důkladněji rozebereme NVV účelové, u nichž se zaměříme na potvrzení nebo vyvrácení teze, že NVV účelové nevyjadřují účel věty řídící, ale pouze následný děj.

7.1 VÝZKUMNÝ CÍL

Cílem bakalářské práce je doložit výskyt nepravých vět vedlejších ve sportovních rubrikách publicistického stylu a následně je zhodnotit s ohledem na vhodnost či nevhodnost jejich užití.

7.2 VÝZKUMNÝ VZOREK

K doložení výskytu nepravých vět vedlejších jsme využili databázi Český národní korpus, konkrétně jsme se pohybovali v databázi SYN V8. Pro výzkumný vzorek jsme zvolili články dle kritéria doc.medium = NWS: noviny a doc.genre = SPO: sport týdeníku Nedělní sport z období let 2007–2018.

7.3 VÝZKUMNÁ METODA

Pro dosažení výzkumného cíle jsme využili kvantitativního výzkumu analýzou dokumentů. Během analýzy dokumentů jsme se zaměřili na užití nejčastěji se vyskytujících spojek a spojovacích výrazů, které jsou typické pro nepravé věty vedlejší.

8. ANALÝZA DOKUMENTŮ TÝDENÍKU NEDĚLNÍ SPORT

Přívlastkové nepravé věty vedlejší – spojky kde, který

Kde	<p>1. Ve stejné sestavě se všichni dostali do semifinále jarního French Open, kde nakonec triumfoval Španěl Nadal. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 33.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména French Open, vyjadřuje pouze následný děj.</p> <p>Paratactické spojení: Ve stejné sestavě se všichni dostali do semifinále jarního French Open a tady nakonec triumfoval Španěl Nadal.</p> <p>2. S šestnáctým nasazeným párem si poradily i před měsícem v Berlíně, kde nakonec vybojovaly historické turnajové vítězství. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2014, vydání č. 29.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Berlín, vyjadřuje pouze následný děj.</p> <p>Paratactické spojení: S šestnáctým nasazeným párem si poradily i před měsícem v Berlíně a nakonec vybojovaly historické turnajové vítězství.</p> <p>3. Karolína Plíšková sice za 32 minut ztratila první set, ale nakonec Annu - Lenu Friedsamovou porazila stejně jako před necelým měsícem v Soulu, kde nakonec celou soutěž vyhrála. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2014 vydání č. 41.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Soul, vyjadřuje pouze následný děj.</p> <p>Paratactické spojení: Karolína Plíšková sice za 32 minut ztratila první set, ale nakonec Annu-Lenu Friedsamovou porazila stejně jako před necelým měsícem v Soulu a nakonec celou soutěž vyhrála.</p> <p>4. Střelecké trápení si přitom prožila už na MS 2013 v Novém Městě na Moravě a na letošní olympiádě, kde nakonec týmu stupně vítězů unikly. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2014, vydání č. 50.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména olympiáda, vyjadřuje pouze následný děj.</p>
-----	---

Textové spojení vět: Střelecké trápení si přitom prožila už na MS 2013 v Novém Městě na Moravě a na letošní olympiádě. **Tam** nakonec týmu stupně vítězů unikly.

5. Bude stát o jednu řadu blíž startovní čáře než v úvodním závodě v Kataru, kde nakonec skončil desátý. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2016, vydání č. 14.
NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Katar, vyjadřuje pouze následný děj.
Textové spojení vět: Bude stát o jednu řadu blíž startovní čáře než v úvodním závodě v Kataru. **Tam** skončil desátý.

6. Vloni takhle „povýšil“ Leopold König ve stáji Sky během Gira, kde nakonec dojel pro vynikající šesté místo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2016, vydání č. 28.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Giro, vyjadřuje pouze následný děj.
Parataktické spojení: Vloni takhle „povýšil“ Leopold König ve stáji Sky během Gira **a** nakonec dojel pro vynikající šesté místo.

7. Navíc musela brzo vstávat a pospíchat na letiště, kde pak stejně dvě hodiny čekala v letadle na odlet. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 29.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména letiště, vyjadřuje pouze následný děj.
Parataktické spojení: Navíc musela brzo vstávat a pospíchat na letiště **a** pak stejně dvě hodiny čekala v letadle na odlet.

8. Luděk Čajka, obránce Zlína, si ve třetí třetině utkání v Košicích (5. ledna) těžce poranil krční páteř a musel být převezen do nemocnice, kde po několika týdnech zemřel. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 1.
NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména nemocnice, vyjadřuje pouze následný děj.
Parataktické spojení: Luděk Čajka, obránce Zlína, si ve třetí třetině utkání v Košicích (5. ledna) těžce poranil krční páteř a musel být převezen do nemocnice **a** po několika týdnech zemřel.

9. „To mi bude chybět,“ říkal Roman Šebrle v Tegu, na svém posledním mistrovství světa, kde po prvním dni neřešil bodové součty a umístění. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 31.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Teg, vyjadřuje pouze následný děj. **Paratactické spojení:** „To mi bude chybět,“ říkal Roman Šebrle v Tegu, na svém posledním mistrovství světa, **a** neřešil zde po prvním dni bodové součty a umístění.

10. „Ale neříkejme hop,“ varuje Sáblíková se vzpomínkou na loňské mistrovství světa, kde po pádu o zlato přišla. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 1.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména mistrovství světa (sousloví), vyjadřuje pouze následný děj. **Paratactické spojení:** „Ale neříkejme hop,“ varuje Sáblíková se vzpomínkou na loňské mistrovství světa, **neboť** po pádu o zlato přišla.

11. Zajímavou nabídku dostal od Montrealu, kde po něm nové vedení touží ještě víc než jeho předchůdci před rokem. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 26.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztahným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu Montreal, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Vedlejší věta přináší doplňující informaci. **Vhodnější spojení paratactické:** Zajímavou nabídku dostal od Montrealu, **neboť** po něm nové vedení touží ještě víc než jeho předchůdci před rokem.

12. Přesně tohle zažil JIŘÍ NOVOTNÝ v Astaně, kde po sestupu Kazachstánu z elitní skupiny MS snížili počet cizinců. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 38.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Astana, vyjadřuje pouze následný děj. **Paratactické spojení:** Přesně tohle zažil JIŘÍ NOVOTNÝ v Astaně,

neboť/protože po sestupu Kazachstánu z elitní skupiny MS snížili počet cizinců.

13. Záložník Jan Šimák se rozloučil s dresem Táborska, kde po půl roce končí, brankou na konečných 2:0 z druhé minuty nastavení utkání proti Mostu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 46.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Táborsko, vyjadřuje pouze následný děj.

Parataktické spojení: Záložník Jan Šimák se rozloučil s dresem Táborska, **neboť/protože** po půl roce končí, brankou na konečných 2:0 z druhé minuty nastavení utkání proti Mostu.

14. Rozlícený Duda pak přišel do liberecké kabiny, kde po výměně nadávek dal Čakajíkovi pěstí. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 47.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména kabina, vyjadřuje pouze následný děj.

Parataktické spojení: Rozlícený Duda pak přišel do liberecké kabiny a po výměně nadávek dal Čakajíkovi pěstí.

15. Právě déšť by mohl do předposledního závodu sezony zasáhnout tak jako minulou neděli v japonském Fudži, kde se třetina závodu odkroužila za zpomalovacím vozem. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 40.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Fudži, vyjadřuje pouze doplňující informaci.

Parataktické spojení: Právě déšť by mohl do předchozího závodu sezony zasáhnout tak jako minulou neděli v japonském Fudži, **protože** se třetina závodu odkroužila za zpomalovacím vozem.

16. Podle dohody s nehrajícím daviscupovým kapitánem Jaroslavem Navrátilem nyní Štěpánek míří do Ameriky, kde se bude s Petrem Kordou připravovat na finále proti Španělsku. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2009, vydání č. 46.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Amerika, vyjadřuje pouze následný děj.

Parataktické spojení: Podle dohody s nehrajícím daviscupovým kapitánem

Jaroslavem Navrátilem nyní Štěpánek míří do Ameriky a bude se s Petrem Kordou připravovat na finále proti Španělsku.

17. „V posledním kole jsem do toho dal všechno, ale Lukáš byl dnes neporazitelný, stejně jako všechny poslední závody,“ řekl Estonec Andrus Veerpalu, který Bauera předčil na olympiádě 2006 i na loňském mistrovství světa v Liberci, kde se musel reprezentant spokojit se stříbrem. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 3.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídící, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Liberec, vyjadřuje pouze doplňující informaci.

Textové spojení vět: „V posledním kole jsem do toho dal všechno, ale Lukáš byl dnes neporazitelný, stejně jako všechny poslední závody,“ řekl Estonec Andrus Veerpalu, který Bauera předčil na olympiádě 2006 i na loňském mistrovství světa v Liberci. **Tady** se musel reprezentant spokojit se stříbrem.

18. Pěťadvacetiletý borec je produktem akademie místního týmu Kaizer Chiefs, na první kontinentální šampionát však jel coby hráč celku Free State Stars, kde se poprvé mezi dospělými prosadil. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 24.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídící, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména šampionát, vyjadřuje pouze následný děj.

Paratactické spojení: Pěťadvacetiletý borec je produktem akademie místního týmu Kaizer Chiefs, na první kontinentální šampionát však jel coby hráč celku Free Stars a poprvé se mezi dospělými prosadil.

19. Wimbledonský finalista TOMÁŠ BERDYCH se včera nevydal do pražské katedrály svatého Víta, kde si jeho spoluhráč Radek Štěpánek bral Nicole Vaidišovou. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 29.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídící, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména katedrála, vyjadřuje pouze následný děj.

Textové spojení vět: Wimbledonský finalista TOMÁŠ BERDYCH se včera nevydal do pražské katedrály svatého Víta. **Zde** si jeho spoluhráč Radek Štěpánek bral Nicole Vaidišovou.

20. Už příští týden bude zase svět vzhlížet k Vancouveru, kde své skvostné umění předvedou hvězdy jedné doby. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 6.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídící, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Vancouver, vyjadřuje pouze následný děj.

Paratactické spojení: Už příští týden bude zase svět vzhlížet k Vancouveru, **neboť/protože** zde své skvostné umění předvedou hvězdy jedné doby.

21. Do konce třetí třetiny scházelo něco přes deset minut, domácí kapitán Král zasáhl nechtěně hokejkou do obličeje útočníka Hrušku a zamířil na trestnou lavici, kde už seděl obránce Jindra. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 15.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztahným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu lavice, ale chybí zde její bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Textové spojení vět:** Do konce třetí třetiny scházelo něco přes deset minut, domácí kapitán Král zasáhl nechtěně hokejkou do obličeje útočníka Hrušku a zamířil na trestnou lavici. **Zde** už seděl obránce Jindra.

22. Záběry z Augusty běžely v přímém přenosu například na obří obrazovce na Times Square v New Yorku, kde se zastavovali kolemjdoucí a sledovali hru. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 15.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztahným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu New York, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Textové spojení vět:** Záběry z Augusty běžely v přímém přenosu například na obří obrazovce na Times Square v New Yorku. **U ní** se zastavovali kolemjdoucí a sledovali hru.

23. Po krátké oslavě se hned vydala na cestu do Tibetu k poslední osmitisícovce Šiša Pangmě, kde ji ještě mohou zdržet problémy s čínskými vízy Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 17.

	<p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Tibet, vyjadřuje pouze následný děj. Textové spojení vět: Po krátké oslavě se hned vydala na cestu do Tibetu k poslední osmitisícovce Šiša Pangmě. Zde ji ještě mohou zdržet problémy s čínskými vízy.</p> <p>24. Ale my jsme se rozhodli bydlet v Praze, kde jsem navíc prožil nejkrásnější léta, tak to bylo dané. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 18.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu Praha, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Textové spojení vět: Ale my jsme se rozhodli bydlet v Praze. Tady jsem navíc prožil nejkrásnější léta, tak to bylo dané.</p> <p>25. Okamžitě byl převezen do nemocnice, kde byl operován. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 21.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména nemocnice, vyjadřuje pouze následný děj. Parataktické spojení: Okamžitě byl převezen do nemocnice a byl operován.</p>
kam	<p>26. Rozhodnutí vrátit se na palubovky oznámil Pippen v Las Vegas, kam se sjely všechny osobnosti NBA na Utkání hvězd. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007 vydání č. 7.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu Las Vegas, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Vhodnější spojení parataktické: Rozhodnutí vrátit se na palubovky oznámil Pippen v Las Vegas, neboť/protože se sem sjely všechny osobnosti NBA na Utkání hvězd.</p> <p>27. Jedničkou se stal až v St. Louis, kam odešel v roce 1999. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 9.</p>

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu St. Louis, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Textové spojení vět:** Jedničkou se stal až v St. Louis. **Sem** odešel v roce 1999.

28. Dokonce si prý měl už vybrat i dům, kam by se v létě nastěhoval. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 11.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu dům, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Vhodnější spojení paratactické:** Dokonce si prý měl už vybrat i dům **a** v létě by se do něho nastěhoval.

29. Potom jsme šli do restaurace, kam přišel i prezident klubu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 12.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména restaurace, vyjadřuje pouze následný děj. **Paratactické spojení:** Potom jsme šli do restaurace **a** sem přišel i prezident klubu.

30. Dá se očekávat, že podobný scénář se bude opakovat zítra v Synot Tip Areně, kam dorazí České Budějovice. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 39.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu Synot Tip Arena, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Textové spojení vět:** Dá se očekávat, že podobný scénář se bude opakovat zítra v Synot Tip Areně. **Sem** dorazí České Budějovice.

31. Body si může vzít zpět již příští týden v Sydney, kam ji čeká rychlý přesun. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 1.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje

	<p>k podstatnému jménu Sydney, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Vhodnější spojení parataktické: Body si může vzít zpět již příští týden v Sydney, jelikož/nebot'/protože ji sem čeká rychlý přesun.</p> <p>32. Ne nadarmo už žije deset let v Americe, kam odešla v patnácti letech s otcem a sestrou. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 22.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu Amerika, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Textové spojení vět: Ne nadarmo už žije deset let v Americe. Sem odešla v patnácti letech s otcem a sestrou.</p> <p>33. Vydrovi to střílí i po návratu z krátkého soustředění ve Španělsku, kam se tým uchýlil kvůli špatnému počasí v Londýně. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 4.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu Španělsko, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Textové spojení vět: Vydrovi to střílí i po návratu z krátkého soustředění ve Španělsku. Sem se tým uchýlil kvůli špatnému počasí v Londýně.</p> <p>34. Stále jako členka juniorského kádru (a juniorská reprezentantka) debutuje Hana Machová v ženské lize za USK Praha, kam přešla z Bruntálu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 33.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu USK Praha, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. Textové spojení vět: Stále jako členka juniorského kádru (a juniorská reprezentantka) debutuje Hana Machová v ženské lize za USK Praha. Sem přešla z Bruntálu.</p>
který	<p>35. Domáci si od začátku vytvořili mírný tlak, který jsme ale dokázali zvládnout. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.</p>

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu tlak, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Vhodnější spojení parataktické:** Domáci si od začátku vytvořili mírný tlak, **ale** dokázali jsme ho zvládnout.

36. Pokryl jsem si tělem puk, který se od Hüblova betonu dostal za čáru.
Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.

NVV, protože: Vedlejší věta je sice formálně větou vedlejší, je uvozena vztažným příslovcem, které se nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu puk, ale chybí zde jeho bližší určení. Nelze ji převést na větný člen vyjádřený nevětně. **Vhodnější spojení parataktické:** Pokryl jsem si tělem puk **a ten** se od Hüblova betonu dostal za čáru.

37. Týmu Predators vůbec nevyšel první duel nové éry s Peterem Forsbergem, který po bleskovém přestupu z Philadelphie do utkání ještě nezasáhl. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména Peter Forsberg, vyjadřuje pouze následný děj. **Parataktické spojení:** Týmu Predators vůbec nevyšel první duel nové éry s Peterem Forsbergem, **neboť/protože** po bleskovém přestupu z Philadelphie do utkání ještě nezasáhl.

38. Kúdela se v rohu šestnáctky opřel do míče, který zaplul ke vzdálenější tyči. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 40.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména míč, vyjadřuje pouze následný děj. **Parataktické spojení:** Kúdela se v rohu šestnáctky opřel do míče **a ten** zaplul ke vzdálenější tyči.

39. Maldonado vrazil do bariéry, která následně zatarasila dráhu a já se neměl kudy vyhnout, takže to bylo doopravdy hodně nepříjemné. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 23.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména bariéra, vyjadřuje pouze následný děj.

	<p>Parataktické spojení: Maldonado vrazil do bariéry a ta následně zatarasila dráhu a já se neměl kudy vyhnout, takže to bylo doopravdy hodně nepříjemné.</p>
která	<p>40. Peníze odmítl a událost nahlásil na policii, která následně zatkla sedmnáct lidí včetně Alessandra Zamperiniho, bývalého Farinova spoluhráče z přípravky AS Řím, jenž fotbalistu zkoušel uplatit. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 1.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména policie, vyjadřuje pouze následný děj. Textové spojení vět: Peníze odmítl a událost nahlásil na policii. Ta/Policie následně zatkla sedmnáct lidí včetně Alessandra Zamperiniho, bývalého Farinova spoluhráče z přípravky AS Řím, jenž fotbalistu zkoušel uplatit.</p>
které	<p>41. Uvedené částky jsou pouze platy, které fotbalisté dostanou od klubů. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 18.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména platy, vyjadřuje pouze následný děj. Parataktické spojení: Uvedené částky jsou pouze platy a fotbalisté je dostanou od klubů.</p>
kterou	<p>42. Ve druhé třetině rozjel akci, kterou zakončil Mikael Nylander gólem. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 18.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména akce, vyjadřuje pouze následný děj. Parataktické spojení: Ve druhé třetině rozjel akci a Mikael Nylander ji zakončil gólem.</p>
což	<p>43. Každý den trénuji dvoufázově, což dá zabrat. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující</p>

informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Každý den trénují dvoufázově, **ale to dá zabrat.**

44. Mně to potvrdil i bývalý spoluhráč ze Sparty Laco Petráš, který před pár dny odešel z Lecce a přestoupil do Trevisa, což je sto kilometrů od Udine.

Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. NVV přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Mně to potvrdil i bývalý spoluhráč ze Sparty Laco Petráš, který před pár dny odešel z Lecce a přestoupil do Trevisa. **To je sto kilometrů od Udine.**

45. V Německu se policie s neukázněnými řidiči nevybavuje a nemazlí, což Ruman pocítil na vlastní kůži. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** V Německu se policie s neukázněnými řidiči nevybavuje a nemazlí, **ale to** Ruman pocítil na vlastní kůži.

46. Člověk se musí cítit dobře, což jsem se necítil. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2008, vydání č. 32.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Člověk se musí cítit dobře, **ale to** jsem se necítil.

47. Bylo to čisté a každý si držel svou pozici, což určitě později uvidí na videu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2009, vydání č. 2.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Bylo to čisté a každý si držel svou pozici, **ale to** určitě později uvidí na videu.

48. Manchester City nedávno za Davida Villu nabízel 20 milionů eur, což klub odmítl. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2009, vydání č. 13.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Manchester City nedávno za Davida Villu nabízel 20 milionů eur, **ale to** klub odmítl.

49. K nasazení, agresivitě a síle přidali i větší fotbalovost, což tam dřív nebylo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 1.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** K nasazení, agresivitě a síle přidali i větší fotbalovost, **ale to** tam dřív nebylo.

50. Potom jsem manko doháněl, což se snad podařilo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 2.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Potom jsem manko doháněl **a to** se snad podařilo.

51. Zdravotně jsem úplně v pořádku, což je pro můj tenis nejdůležitější. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010 vydání č. 3

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Zdravotně jsem úplně v pořádku **a to** je pro můj tenis nejdůležitější.

52. Belgičané nejprve navrhovali, že Marečka vyzkoušejí během půlročního hostování, což se však české straně nezamlouvalo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010 vydání č. 4.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Belgičané nejprve navrhovali, že

	<p>Marečka vyzkoušejí během půlročního hostování, ale to se však české straně nezamlouvalo.</p> <p>53. A hlavně skoky vycházejí, což je důležité. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 4.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: A hlavně skoky vycházejí a to je důležité.</p> <p>54. Podle původních lékařských závěrů mu hrozil až šestitýdenní klid, což se zřejmě naplní. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 4.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: Podle původních lékařských závěrů mu hrozil až šestitýdenní klid a to zřejmě naplní.</p> <p>55. Několikrát vhodili na led papírové konfety, což si vyžádalo zásah úklidové čty. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 12.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: Několikrát vhodili na led papírové konfety a to si vyžádalo zásah úklidové čty.</p>
načež	<p>56. Výrazně lehčí brusle v letním tréninku vyměnil za starý model, načež novinku zase rychle namontoval. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 5.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Parataktické spojení: Výrazně lehčí brusle v letním tréninku vyměnila za starý model, a potom novinku zase rychle namontoval.</p> <p>57. Začal jako sjezdař, bez úspěchu absolvoval čtyři slalomy Světového poháru, načež se pohyboval na závodech nižších kategorií. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 10.</p>

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Začal jako sjezdař, bez úspěchu absolvoval čtyři slalomy Světového poháru, **a proto** se pohyboval na závodech nižších kategorií.

58. Jenže vsadili všechno na Pariseho a Ryana Sutera, načež jim oba pláchli do Minnesoty. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 27.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Jenže vsadili všechno na Pariseho a Ryana Sutera **a** ti jim pláchli do Minnessoty.

59. Část loňského roku strávil léčením zraněného kolena, načež vypadl z elitní stovky žebříčku. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 2. **NVV, protože:** Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Část loňského roku strávil léčením zraněného kolena, **a proto** vypadl z elitní stovky žebříčku.

60. Ve čtvrtfinále jste s Třincem prohráli první zápas, načež přišla série dvanácti výher v řadě. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2016, vydání č. 52. **NVV, protože:** Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Sdělení z druhé věty navazuje jistým způsobem na sdělení obsažené v první větě. **Parataktické spojení:** Ve čtvrtfinále jste s Třincem prohráli první zápas, **a pak** přišla série dvanácti výher v řadě.

61. Na polovině Chelsea si vzal míč, načež předvedl omračující sólo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č. 5.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Sdělení z druhé věty navazuje jistým způsobem na sdělení obsažené v první větě. **Parataktické spojení:** Na polovině Chelsea si vzal míč, **a pak** předvedl omračující sólo.

	<p>62. Roman řekl Damovi, že se cítí dobře, načež Damo nasadil tvrdé tempo a začal spolupracovat na finiši. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č.33. NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Sdělení z druhé věty navazuje jistým způsobem na sdělení obsažené v první větě. Parataktické spojení: Roman řekl Damovi, že se cítí dobře, a tak Damo nasadil tvrdé tempo a začal spolupracovat na finiši.</p> <p>63. Nejdřív byl v 83. minutě faulován, načež mu Danny nechtěl umožnit rychlou rozehrávku. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č. 47. NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Sdělení z druhé věty navazuje jistým způsobem na sdělení obsažené v první větě. Parataktické spojení: Nejdřív byl v 83. minutě faulován, a poté mu Danny nechtěl umožnit rychlou rozehrávku.</p> <p>64. Poskakující puk před bránou nedokázal zkrotit Gudas, načež kotouč doskotačil k volnému kapitánovi domácích Penguins. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2018, vydání č. 16.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Sdělení z druhé věty navazuje jistým způsobem na sdělení obsažené v první větě. Parataktické spojení: Poskakující puk před bránou nedokázal zkrotit Gudas a koutouč doskotačil k volnému kapitánovi domácích Penguins.</p>
něž	<p>65. Taktika ostrého boje namísto vyčkávání mu přinesla naději na celkový triumf v Tour de Ski, o nějž se dnes popere ve stoupaní na sjezdovku Alpe Cermis. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 23.</p> <p>NVV, protože: Věta vedlejší se sice nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu věty řídicí, sama ale vyjadřuje děj, který následuje až po ději věty řídicí představuje jeho pokračování. Parataktické spojení: Taktika ostrého boje namísto vyčkávání mu přinesla naději na celkový trimf v Tour de Ski a o ten se dnes popere ve stoupaní na sjezdovku Alpe Cermis.</p> <p>66. „Je to pro mě motivace pro příště,“ uvedla Vrabcová - Nývltová, jejímž hlavním cílem atletické sezony je olympijský limit pro maraton (2:35:00),</p>

o němž se bude pokoušet opět v Praze 8. května. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2016, vydání č. 14.

NVV, protože: Věta vedlejší se sice nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu věty řídící, sama ale vyjadřuje děj, který následuje až po ději věty řídící představuje jeho pokračování. **Parataktické spojení:** „Je to pro mě motivace pro příště,“ uvedla Vrabcová – Nývltová, **nebot’/protože** jejím hlavním cílem atletické sezony je olympijský limit pro maraton (2:35:00) **a o ten** se bude pokoušet opět v Praze 8. května.

67. Odejít by mohl Dočkal, o němž se zajímá italské Chievo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 22.

NVV, protože: Věta je sice spojená vztažným zájmenem, nemá ale větněčlensku platnost, blíže nic nevyovídá o podstatném jménu věty řídící, má spíše vysvětlující charakter. **Parataktické spojení:** Odejít by mohl Dočkal, **nebot’/protože** se o něho zajímá italské Chievo.

68. Zvláště když dotyčný přidal jako bonus navrch zmíněný výpad do šestnáctky, za nějž se mu musel poklonit i bájný kouzelník Maradona. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 27.

NVV, protože: Věta je sice spojená vztažným zájmenem, nemá ale větněčlensku platnost, blíže nic nevyovídá o podstatném jménu věty řídící výpad, má spíše vysvětlující charakter. **Parataktické spojení:** Zvláště když dotyčný přidal jako bonus navrch zmíněný výpad do šestnáctky, **nebot’/protože/a** za něho se musel poklonit i bájný kouzelník Maradona.

69. Díky Lysackovu rozhodnutí se do americké nominace dostal o čtyři roky mladší Douglas Razzano, pro nějž bude start na Americké brusli premiérou v GP. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 38.

NVV, protože: Věta vedlejší se sice nějakým způsobem vztahuje k podstatnému jménu věty řídící, sama ale vyjadřuje děj, který následuje až po ději věty řídící představuje jeho pokračování. **Textové spojení vět:** Díky Lysackovu rozhodnutí se do americké nominace dostal o čtyři roky mladší Douglas Razzano. **Start** na Americké brusli pro něho bude premiérou v GP./**Pro toho** bude start na Americké brusli premiérou v GP.

70. Otevírá se leda otázka Národního stadionu, na nějž ovšem asociace nemá peníze. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 49.

NVV, protože: Věta vedlejší se vztahuje k větě řídicí, je k ní připojena vztažným zájmenem, nepřináší ovšem bližší určení podstatného jména Národní stadion (sousloví), spíše má vysvětlující charakter.

Parataktické spojení: Otevírá se leda otázka Národního stadionu, avšak asociace na něho nemá peníze.

71. Konkrétně ona sice dostala od FIBA výjimku, neboť už reprezentovala USA v kategorii do 18 let, tím se však vytvořil precedens, na nějž by se mohli v budoucnu odvolávat i Češi. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2015, vydání č. 24.

NVV, protože: Vedlejší věta nezpřesňuje význam podstatného jména precedens, představuje jeho pokračování.

Parataktické spojení: Konkrétně ona sice dostala od FIBA výjimku, neboť už reprezentovala USA v kategorii do 18 let, tím se však vytvořil precedens a na ten by se v budoucnu mohli odvolávat i Češi.

72. Kde by teď byla Lucie Šafářová, kdyby před měsícem v Paříži neustála nervák úvodního zápasu s kamarádkou Anastasií Pavljučenkovou, od nějž se odrazila až do finále? Zdroj: Nedělní sport, ročník 2015, vydání č. 26.

NVV, protože: Věta připojená vztažným zájmenem, blíže nic nevyovídá o podstatném jménu zápas, vyjadřuje následný děj.

Parataktické spojení: Kde by teď byla Lucie Šafářová, kdyby před měsícem v Paříži neustála nervák úvodního zápasu s kamarádkou Anastasií Pavljučenkovou a odrazila se od něho až do finále.

73. „Mělo to extraligové parametry, “ vykládal Hruška, podle nějž po výborném vstupu do sezony pak Slavia doplatila na lehkovážnost. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2015, vydání č. 48.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nezpřesňuje význam podstatného jména Hruška. Jedná se zde o následný děj, který se udál až po ději věty řídicí.

Parataktické spojení: „Mělo to extraligové parametry,“ vykládal Hruška, neboť/protože podle něho doplatila pak Slavia po výborném vstupu do sezony na lehkovážnost.

	<p>74. Na MS nastává její individuální útok číslo 2: od 10.30 ve stíhacím závodě, do nějž vyrazí jako čerstvá mistryně světa ze sprintu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č. 6.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nezpřesňuje význam podstatného jména závod. Jedná se zde o následný děj, který se udál až po ději věty řídicí. Parataktické spojení: Na MS nastává její individuální útok číslo 2: od 10.30 ve stíhacím závodě a vyrazí do něho jako čerstvá mistryně světa ze sprintu.</p> <p>75. Rozsudkový verdikt přišel v 54. minutě, Radim Zohorna za vítkovickou brankou vydřel kotouč, předložil jej Martinu Eratovi, od nějž bleskurychle putoval k nehlídanému Hruškovi u brankoviště. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č. 51.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nezpřesňuje význam podstatného jména Martin Erat. Jedná se zde o následný děj, který se udál až po ději věty řídicí. Parataktické spojení: Rozsudkový verdikt přišel v 54. minutě, Radim Zohorna za vítkovickou brankou vydřel kotouč, předložil jej Martinu Eratovi a putoval od něho bleskurychle k nehlídanému Hruškovi u brankoviště.</p> <p>76. Soufiane Dramé odcentroval v 31. minutě z levé strany, slávistický gólman Ondřej Kolář nepřesvědčivě míč vykopl do Jana Bořila, od nějž pak putoval balon do sítě. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2018, vydání č. 47.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, ale nezpřesňuje význam podstatného jména Jan Bořil. Jedná se zde o následný děj, který se udál až po ději věty řídicí. Parataktické spojení: Soufiane Dramé odcentroval v 31. minutě z levé strany, slávistický gólman Ondřej Kolář nepřesvědčivě míč vykopl do Jana Bořila, a od něho pak putoval balon do sítě.</p>
niž	<p>77. Tahle loď má totiž největší šanci dostat se na olympiádu, o niž se bude bojovat na dalším mistrovství světa už za rok. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 34.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídicí, nějakým způsobem se vztahuje k substantivu olympiáda, ale věta vedlejší vyjadřuje</p>

	<p>následný děj po ději věty řídící. Představuje jeho pokračování. Textové spojení vět: Takhle loď má totiž největší šanci dostat se na olympiádu. O tu se bude bojovat na dalším mistrovství světa už za rok.</p> <p>78. Hirscher ještě může dnes získat trofej pro nejlepšího slalomáře, o niž se utká s Ivicou Kosteličem. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 11.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta odkazuje na kontext (situaci) věty řídící, ale vyjadřuje následný děj, který se udál až po ději ve větě řídící, a představuje jeho pokračování. Parataktické spojení: Hirscher ještě může dnes získat trofej pro nejlepšího slalomáře, neboť se o ni utká s Ivicou Kosteličem.</p> <p>79. Ze střídačky se radoval i ze čtvrté trefy za Buffonova záda, o niž se zasloužil opět Fred. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 25.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně závislá na větě řídící, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména trefa. Textové spojení vět: Ze střídačky se radoval i ze čtvrté trefy za Buffonova záda. O tu/trefu se zasloužil opět Fred.</p> <p>80. Když se však včera Lewis Hamilton připravoval na předposlední závod sezony v Brazílii, doslechl se od svých mechaniků nepříjemnost, o niž se pak ihned podělil na Twitteru se svými fanoušky. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č. 44.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta odkazuje na kontext (situaci) věty řídící, ale vyjadřuje následný děj, který se udál až po ději ve větě řídící, a představuje jeho pokračování. Parataktické spojení: Když se však včera Lewis Hamilton připravoval na předposlední závod sezony v Brazílii, doslechl se od svých mechaniků nepříjemnost a o tu se pak ihned podělil na Twitteru se svými fanoušky.</p>
nichž	<p>81. Dnes v 15.30 (vysílá Eurosport) začne Bauerovi s Northugem strmé peklo, z nichž jen jeden vzejde jako vítěz. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 2.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta se vztahuje k části řídící věty, ale vyjadřuje následný děj po ději věty řídící. Představuje jeho pokračování. Parataktické spojení: Dnes v 15.30 (vysílá Eurosport) začne Bauerovi s Northugem strmé peklo, ale jen jeden z nich vzejde jako vítěz.</p>

82. S hlavou skloněnou k zemi procházel Tiger Woods kolem fanoušků, z nichž někteří mu ukazovali palec otočený k zemi. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 18.

NVV, protože: Věta vedlejší se nějakým způsobem vztahuje k části věty řídicí, ale blíže nedeterminuje význam substantiva fanoušci. Vedlejší větu nemůžeme nominalizovat. **Parataktické spojení:** S hlavou skloněnou k zemi procházel Tiger Woods kolem fanoušků a někteří z nich mu ukazovali palec otočený k zemi.

83. Pamětníci turnaje z roku 1966 svírali v rukou papíry, z nichž četli předem připravené odpovědi. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 23.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně podřazená a závislá na větě řídicí, ale nedochází k významové závislosti. VV nezpřesňuje význam substantiva papíry. **Parataktické spojení:** Pamětníci turnaje z roku 1966 svírali v rukou papíry a četli z nich předem připravené odpovědi.

84. Po Ostrovech už kolují desítky vtípů, z nichž vybíráme ty nejlepší. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 25.

NVV, protože: Vedlejší věta je připojena vztažným zájmenem a nějakým způsobem se vztahuje k obsahu věty řídicí, ale vyjadřuje děj, který se udál až po ději věty řídicí a představuje jeho pokračování. **Parataktické spojení:** Po Ostrovech už kolují desítky vtípů a my z nich vybíráme ty nejlepší.

85. Na včerejším tréninku šlo na Davida Jamese 400 střel, z nichž ani jednu neinkasoval. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 25.

NVV, protože: Vedlejší věta je připojena vztažným zájmenem, formálně je závislá na větě řídicí, ale nevyjadřuje bližší určení podstatného jména střela. **Parataktické spojení:** Na včerejším tréninku šlo na Davida Jamese 400 střel, ale ani jednu z nich neinkasoval.

86. Na turnajích se totiž obecně spoléhá na bohatou síť kamer, z nichž je pomalu jedna u každého stolu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 51.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně podřazená, připojená vztažným zájmenem. Někakým způsobem se vztahuje k řídicí větě, ale blíže neurčuje substantivum kamera, jedná se spíše o nějaké dovysvětlení, upřesnění informace.

	<p>Parataktické spojení: Na turnajích se totiž obecně spoléhá na bohatou síť kamer, neboť je z nich pomalu jedna u každého stolu.</p>
pročež	<p>87. Hrál příliš pomalu, pročež dostal dvě varování od rozhodčích. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 25.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Parataktické spojení: Hrál příliš pomalu, a proto dostal dvě varování od rozhodčích.</p>
přičemž	<p>88. Od něj ho totiž z osmnácté příčky dělí osm minut, přičemž se pojedou jen čtyři zkoušky. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 7.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: Od něj ho totiž z osmnácté příčky dělí osm minut, ale pojedou se jen čtyři zkoušky.</p> <p>89. Celkově rozdají na prize money 23,4 milionu australských dolarů, přičemž vítězové mužské a ženské dvouhry získají rekordní dva miliony (téměř 28 milionů korun). Zdroj: Nedělní sport, ročník 2009, vydání č. 2.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: Celkově rozdají na prize money 23,4 milionu australských dolarů a vítězové mužské a ženské dvouhry získají rekordní dva miliony (téměř 28 milionů korun).</p> <p>90. Jen v roce 2002 při britském The Open zahrál hůř, přičemž tehdy hustě lilo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010 vydání č. 18.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: Jen v roce 2002 při britském The Open zahrál hůř, ale/neboť/protože tehdy hustě lilo.</p> <p>91. Utkání sledovalo 20 304 fanoušků, přičemž oficiální kapacita arény Wachovia Center je 19 537 míst. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 23.</p>

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Utkání sledovalo 20 304 fanoušků, **ale oficiální** kapacita arény Wachovia Center je 19 537 míst.

92. Navíc se hraje na půdě Slavie, přičemž v derby hraných na jejím hřišti padá v průměru méně branek než na Letné (1,82:2,65). Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 38.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Navíc se hraje na půdě Slavie, **ale** v derby hraných na jejím hřišti padá v průměru méně branek než na Letné (1,82:2.65).

93. Ginzburgův celek totiž nyní čeká několik zápasů venku, přičemž domácí duely s Partizanem Bělehrad a Olympiíí Lublaň budou (stejně jako další souboje v Eurocupu) odehrány v Pardubicích. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 44.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Ginzburgův celek totiž nyní čeká několik zápasů venku, **ale** domácí duely s Partizanem Bělehrad a Olympiíí Lublaň budou (stejně jako další souboje v Eurocupu) odehrány v Pardubicích.

94. Pavelec vyhrál počtvrté za sebou, přičemž od sebe odrazil 114 střel ze 116. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 48.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. **Parataktické spojení:** Pavelec vyhrál počtvrté za sebou, **neboť/protože** od sebe odrazil 114 střel ze 116.

95. S podobnou účinností dokázali i udeřit, přičemž zužitkovali všechny tři přesilové hry. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 49.

NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující

	<p>informaci o denotátu. Parataktické spojení: S podobnou účinností dokázali i udeřit a zužitkovali všechny tři přesilové hry.</p> <p>96. Arsenal porazil West Ham, přičemž Tomáš Rosický nebyl kvůli nemoci ani na lavičce a Radoslav Kováč odehrál na straně poražených devadesát minut. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 3.</p> <p>NVV, protože: Věty jsou skladebně na stejné úrovni, ani jedna není pro druhou větu řídicí, proto se jedná o NVV. Druhá věta přináší vysvětlující informaci o denotátu. Parataktické spojení: Arsenal porazil West Ham, avšak Tomáš Rosický nebyl kvůli nemoci ani na lavičce a Radoslav Kováč odehrál na straně poražených devadesát minut.</p>
--	--

Tabulka č. 1

Účelové nepravé věty vedlejší – spojka aby

<p>aby</p>	<p>97. Je to už čtvrtý klub, který projevil o Evanse zájem, aby záhy přerušil veškerá jednání. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2015, vydání č. 2.</p> <p>NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj.</p> <p>Parataktické spojení: Je to už čtvrtý klub, který projevil o Evanse zájem, ale záhy přerušil veškerá jednání.</p> <p>98. Martinu Strakovi stavějí na náměstí sochu za to, že nejdřív loni v létě klub vlastními penězi zachránil, aby jej pak úchvatnými výkony v play off dovedl k historickému titulu. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 1.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. Parataktické spojení: Martinu Strakovi stavějí na náměstí sochu za to, že nejdřív loni v létě klub vlastními penězi zachránil a pak jej dovedl úchvatnými výkony v play off k historickému titulu.</p>
-------------------	---

99. Ačkoliv byl již jistým vítězem skupiny a postupujícím do semifinále, v posledním duelu s Federerem se vydal ze všeho, aby Švýcarovi škrtl postup.

Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 5.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Ačkoliv byl již jistým vítězem skupiny a postupujícím do semifinále, v posledním duelu s Federerem se vydal ze všeho a škrtl Švýcarovi postup.

100. S těmi měl zprvu rovněž dramaticky záporné skóre, aby je později porážel, kdy se mu zachtělo. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 5.

NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj. **Parataktické spojení:** S těmi měl zprvu rovněž záporné skóre, ale později je porážel, kdy se mu zachtělo.

101. Ten okamžik, kdy se na vteřinu celá země ponořila do ticha, aby pak najednou vybuchla v neuspořádaném, nespoutaném řevu plném štěstí.

Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 6.

NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj.

Parataktické spojení: Ten okamžik, kdy se na vteřinu celá země ponořila do ticha, a pak najednou vybuchla v neuspořádaném, nespoutaném řevu plném štěstí.

102. V souboji s Jelenou Jankovičovou se zahřívala jen v úvodu, aby pak soupeřku smetla. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2012, vydání č. 44.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** V souboji s Jelenou Jankovičovou se zahřívala jen v úvodu a pak/ale pak soupeřku smetla.

103. Nejdřív ve třetí třetině vyrovnali, aby pak přežili polovinu prodloužení v oslabení. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 11.

NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj.

Parataktické spojení: Nejdřív ve třetí třetině vyrovnali a pak/,ale pak přežili polovinu prodloužení v oslabení.

104. Začal dvěma neproměněnými tutovkami, aby pak ve 30. minutě využil zaváhání soupeře ve středním pásmu, v plné jízdě pláchl bekovi Karlu Kubátovi a loupnul náramnou šlupku zápěstím do horního růžku nad lapačku svého kamaráda Francouze. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 11.

NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj.

Vhodnější parataktické spojení: Začal dvěma neproměněnými tutovkami, ale/a pak ve 30. minutě využil zaváhání soupeře ve středním pásmu, v plné jízdě pláchl bekovi Karlu Kubátovi a loupnul náramnou šlupku zápěstím do horního růžku nad lapačku svého kamaráda Francouze.

105. Ale taky nastoupil po odvolaném kolegovi, jako třeba na podzim 1999, kdy coby asistent nahradil Júlia Šuplera, aby pak se Spartou získal první ze svých tří titulů. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 36.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Ale taky nastoupil po odvolaném kolegovi, jako třeba na podzim 1999, nahradil Júlia Šuplera jako asistenta a pak se Spartou získal získal první ze svých tří titulů.

106. FAČR, která den dopředu slibovala „do posledního místa vyprodaný“ Eden, aby pak generalita českého fotbalu sledovala, jak se stadion zaplnil v podstatě jen z poloviny. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2014, vydání č. 20.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** FAČR **slibovala** den dopředu „do posledního místa vyprodaný“ Eden, **ale pak** generalita českého fotbalu sledovala, jak se stadion zaplnil v podstatě jen z poloviny.

107. Dvě hodiny čekáte na tramvaj, abyste pak nasedl do špatné a jel někam úplně jinam. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2016, vydání č. 28.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Dvě hodiny čekáte na tramvaj, **ale pak/ a pak** jste nasedl do špatné a jel někam úplně jinam.

108. Fanoušci hltali každé jejich vystoupení, aby pak náležitě oslavovali velkolepé triumfy. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2016, vydání č. 52.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Fanoušci hltali každé jejich vystoupení **a pak** náležitě oslavovali velkolepé trimfy.

109. Osobně u monitoru zkoumal Jugasovu ruku, aby pak odvolal penaltu, následně neuznal Stanciův gól kvůli ofsajdu stopera Lukáše Štětiny. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2018, vydání č. 11.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Osobně u monitoru zkoumal Jugasovu ruku **a pak** odvolal penaltu, následně neuznal Stanciův gól kvůli ofsajdu stopera Lukáše Štětiny.

110. Sice v něm byla pozadu 3:5, aby následně předvedla tři vítězné údery a eso. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2011, vydání č. 4.

NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj.

Parataktické spojení: Sice v něm byla pozadu 3:5, **ale** následně předvedla tři vítězné údery a eso.

111. Po závěrečném hvizdu se objímal s náhradníky i se členy realizačního týmu, aby následně zrežíroval přímo na hřišti oslavné kolečko.

Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 11.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Po závěrečném hvizdu se objímal s náhradníky i se členy realizačního týmu **a/a pak** následně zrežíroval přímo na hřišti oslavné kolečko.

112. Nejprve se po závaru míč otřel o ruku Martina Škrtele, aby následně zasáhl na poslední chvíli na čáře. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2018, vydání č. 41.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Nejprve se po závaru míč otřel o ruku Martina Škrtele **a** následně zasáhl na poslední chvíli na čáře.

113. Vyléčit neduh v obranných řadách se postupně pokoušeli Makedonci Veljanovski a Stepanovski, poté o něco lepší Srbové Dragovič s Ignjatovičem, aby nakonec přišla řada na mladého Slováka Tomáše Košúta, který neprorazil ve Spartě. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 8.

NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. **Parataktické spojení:** Vyléčit neduh v obranných řadách se postupně pokoušeli Makedonci Veljanovski a Stepanovski, poté o něco lepší Srbové Dragovič s Ignjatovičem **a** nakonec přišla řada na mladého Slováka Tomáše Košúta, který neprorazil ve Spartě.

	<p>114. VÍTĚZNÉ KŘEPČENÍ odstartovali šampioni ze Zlína na ledě, pak se přesunuli do kabiny, aby nakonec vyrazili společně s pohárem na velkolepou jízdu městem. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2014, vydání č. 17.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. Parataktické spojení: VÍTĚZNÉ KŘEPČENÍ odstartovali šampioni ze Zlína na ledě, pak se přesunuli do kabiny a nakonec vyrazili společně s pohárem na velkolepou jízdu městem.</p> <p>115. Do souboje s Tomášem Zápotočným sice nešel (foto vlevo), pak minul míč při souboji s Janem Rezkem, aby nakonec využil přesný centr Stanislava Tecla. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2015, vydání č. 30.</p> <p>NVV, protože: Dva děje jsou postaveny do protikladu a jsou vzájemně konfrontovány. Spojka aby zde zvyšuje kontrastnost obou dějů a vyjádření je výraznější a dynamičtější. Zároveň nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj. Parataktické spojení: Do souboje s Tomášem Zápotočným sice nešel (foto vlevo), pak minul míč při souboji s Janem Rezkem a nakonec využil přesný centr Stanislava Tecla.</p> <p>116. Proti Kevinu Andersonovi se zahříval jen set, aby pak Jihoafričanovi nadělil devátou prohru v řadě. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2013, vydání č. 26.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. Parataktické spojení: Proti Kevinu Andersonovi se zahříval jen set, ale pak/a pak Jihoafričanovi nadělil devátou prohru v řadě.</p>
<p>abych</p>	<p>117. A já bych tady nerad zkoušel čtrnáct dní nějakého hráče, abych pak třeba zjistil, že ten transfer nejde udělat. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2017, vydání č. 24.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta je formálně větou vedlejší, ale spojka aby nevyjadřuje účel, ale pouze následný děj, který se udál po ději věty hlavní. Významově jsou to věty hlavní. Parataktické spojení: A já bych tady nerad zkoušel čtrnáct dní nějakého hráče a pak třeba zjistil, že ten transfer nejde udělat.</p>

Tabulka č. 2

Podmínkové nepravé věty vedlejší – spojovací výraz: -li

-li	<p>118. Vyčníval-li na hřišti mezi dlouhány, o to majestátněji se tyčí jeho 213 centimetrů vysoká postava mezi novináři. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2007, vydání č. 18.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta má formu věty podmínkové, její skutečný význam ale je, že je to VH v poměru odporovacím. Parataktické spojení: Vyčnívá na hřišti mezi dlouhány, ale ještě majestátněji se tyčí jeho 213 centimetrů vysoká postava mezi novináři.</p>
jestliže	<p>119. Jestliže v Mariboru panovala přes den „nefotbalová“ atmosféra, důležitým zápasem žila slovinská média. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2009, vydání č. 13.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta má formu věty podmínkové, její skutečný význam ale je, že je to VH v poměru odporovacím. Parataktické spojení: V Mariboru panovala přes den „nefotbalová“ atmosféra, ale důležitým zápasem žila slovinská média.</p> <p>120. Jestliže fotbalový klub Valencie, soupeř Slavie v evropské lize, patří ve španělské Primera Division pořád ke špičce, pak na finančním poli si vede velmi špatně. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2009, vydání č. 35.</p> <p>NVV, protože: Věta vedlejší není v podmínkovém významu a jde o konfrontaci dvou jevů, tím dostávají věty knižní charakter a to není na závadu. Parataktické spojení: Fotbalový klub Valencie, soupeř Slavie v evropské lize, patří ve španělské Primera Division pořád ke špičce, ale na finančním poli si vede velmi špatně.</p> <p>121. Jestliže teď se jeho roční příjmy z marketingu, prize money a od klubu počítají v milionech korun, poté by mohly být o řád výš. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 9.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta má formu věty podmínkové, její skutečný význam ale je, že je to VH v poměru odporovacím. Parataktické spojení: Jeho roční</p>

	<p>příjmy z marketingu, prize money a od klubu se počítají v milionech korun, ale poté by mohly být o řád výš.</p> <p>122. Jestliže případný Matějovského návrat může patřit k největším tuzemským přestupům, pak jedním z největších transferů českého hráče bude nové angažmá brankáře Jaroslava Drobného. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 22.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta má formu věty podmínkové, její skutečný význam ale je, že je to VH v poměru odporovacím. Parataktické spojení: Případný návrat Matějovského může patřit k největším tuzemským přestupům, ale jedním z největších transferů českého hráče bude nové angažmá brankáře Jaroslava Drobného.</p> <p>123. Jestliže vloni se Real Madrid zaměřil na posílení ofenzivy, tak letos v létě bude chtít vyztužit defenzivní řady. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 25.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta má formu věty podmínkové, její skutečný význam ale je, že je to VH v poměru odporovacím. Parataktické spojení: Vloni se Real Madrid zaměřil na posílení ofenzivy, ale letos v létě bude chtít vyztužit defenzivní řady.</p> <p>124. Jestliže Australanky měly výborný tým, Spojené státy mají výborný a ještě individuality, které hrají nejlepší basketbal. Zdroj: Nedělní sport, ročník 2010, vydání č. 40.</p> <p>NVV, protože: Vedlejší věta má formu věty podmínkové, její skutečný význam ale je, že je to VH v poměru odporovacím. Parataktické spojení: Australanky měly výborný tým, ale Spojené státy mají výborný tým a ještě individuality, které hrají nejlepší basketbal.</p>
--	---

Tabulka č.3

8.1 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Za cíl naší bakalářské práce jsme si vytyčili doložení výskytu nepravých vět vedlejších v publicistickém stylu, konkrétně jsme si k analýze vybrali sportovní rubriku. Dále jsme se zaměřili na zhodnocení, zda je uvedené užití NVV pro dané spojení vět vhodné či nevhodné. Při vyhodnocování vhodnosti/nevhodnosti užití jsme vycházeli z poznatků získaných v teoretické části práce. Při průzkumu jsme došli k následujícím závěrům, které dokládáme v tabulkách č. 4, 5 a 6. V tabulce uvádíme výčet spojek, kterým jsme věnovali pozornost. Jedná se o nejčastější spojovací výrazy uvádějící NVV. Součástí každé tabulky je jejich seznam. V tabulce č. 4 přinášíme shrnutí výsledků o přívlastkových nepravých větách vedlejších. K doložení výskytu četnosti NVV přívlastkových dokládáme 96 příkladů. Po důkladné analýze vybraných vzorků jsme vyhodnotili, že ani jedna z uvedených vět není stylisticky vhodná.

Přívlastkové nepravé věty vedlejší

spojka	nevhodné	vhodné	celkem
což	13	0	13
kam	9	0	9
kde	25	0	25
která	1	0	1
které	1	0	1
kterou	1	0	1
který	5	0	5
načež	9	0	9
něž	12	0	12
nichž	6	0	6
niž	4	0	4
pročež	1	0	1
příčemž	9	0	9
Celkový součet	96	0	96

Tabulka č. 4

V tabulce č. 5 přinášíme shrnutí o účelových nepravých větách vedlejších. K doložení jejich výskytu uvádíme 21 příkladů. Sedm z nich jsme vyhodnotili jako vhodné k užití. Přestože jsme tyto věty vyhodnotili za vhodné k užití, musíme zmínit, že stylisticky jsou tyto věty stále chybné. Formálně jsou to věty vedlejší, ale nevyjadřují účel věty řídicí, ale uvádí pouze následný děj, který nastal po ději věty řídicí. Jejich přijatelnost spočívá v tom, že v publicistickém stylu se považují za vhodné v případě, kdy stavíme do protikladu dva děje

a vzájemně je konfrontujeme. Pomocí spojky aby dosahujeme větší výraznosti a dynamičnosti sdělení. Stále ale platí, že vhodnější by bylo užít parataktického spojení, případně textového spojení vět.

Účelové nepravé věty vedlejší

spojka	nevhodné	vhodné	celkem
aby	13	7	20
abych	1	0	1
Celkový součet	14	7	21

Tabulka č. 5

V tabulce číslo 6 přinášíme shrnutí o podmínkových nepravých větách vedlejších. Tenhle vzorek je nejméně početný a jistě by stálo za to ho do budoucna ještě více prozkoumat. K doložení tohoto typu nepravých vět uvádíme sedm příkladů vět. Jako nevhodné jsme vyhodnotili na základě získaných poznatků v teoretické části šest. Pouze jednu jsme shledali jako vhodnou k užití. Jako jediná vyhovovala požadavkům na vhodné užití, které uvádí, že užití nepravé věty vedlejší podmínkové (pokud nejsou v podmínkovém významu a jde-li o konfrontaci dvou jevů) není na závadu. Opět ale docházíme ke stejnému závěru jako lingvisté, kteří se problematikou NVV zabývali před námi, a to takovému, že věty jsou sice formálně podmínkové, ale svým významem jsou to věty hlavní v poměru odporovacím.

Podmínkové nepravé věty vedlejší

spojka	nevhodné	vhodné	celkem
-li	1	0	1
jestliže	5	1	6
Celkový součet	6	1	7

Tabulka č. 6

V tabulce číslo sedm uvádíme celkový souhrn vět zahrnutých do vlastní analýzy a docházíme k závěru, že ze 124 vět je osm vět vhodných k užití jako NVV a 116 vět je nevhodných.

	nevhodné	vhodné	Celkový součet
úhrnem	116	8	124

Tabulka č. 7

ZÁVĚR

V teoretické části práce jsme vymezili základní pojmy vztahující se k problematice skladby jako jsou spojování vět, věta hlavní a věta vedlejší, souřadící a podřadící spojovací výrazy. Nejdůležitějšími kapitolami jsou ve vztahu k cílům naší práce kapitoly 3. Věta hlavní, 4. Věta vedlejší a nejdůležitější kapitolou je kapitola 5. Nepravé věty vedlejší.

Za cíl naší práce jsme si zvolili doložení výskytu NVV a následné zhodnocení jejich vhodnosti a nevhodnosti na základě poznatků získaných v teoretické části práce. Vycházeli jsme z poznatků, že NVV se hojně vyskytují v publicistickém stylu, zejména ve sportovní rubrice. Zaměřili jsme se na nejčastější spojovací výrazy, kterými jsou NVV nejčastěji uvozovány a vytvořili si seznam vět pro vlastní analýzu. Věty jsme vyhledávali v databázi Českého národního korpusu (SYN V8). Vybrali jsme 124 vzorků, které jsme si dále rozdělili podle druhu NVV a spojovacího výrazu. Po jejich důkladném zkoumání, kdy jsme věty dopodrobna analyzovali, ověřovali jsme jejich „pravost či nepravost“ na základě poznatků z teoretické části. V neposlední řadě jsme se zabývali jejich vhodnějším spojením. Došli jsme k závěru, že vhodnějším spojením je ve většině případů parataktické spojení vět, v některých případech jsme užili textového spojení vět. Cíle naší práce byly naplněny, doložili jsme výskyt NVV ve sportovní rubrice. Důkladněji jsme se zaměřili na NVV účelové, u kterých jsme si stanovili za cíl potvrzení či vyvrácení teze, že se u nich nejedná o účel, ale pouze o následný děj. Na základě poznatků zjištěných a doložených v tabulce č. 5 jsme došli k závěru, že NVV vyjadřují následný děj věty řídicí, nikoliv jejich účel.

Za zmínku jistě stojí fakt, že NVV jsou součástí naší běžné komunikace, ať již mluvené nebo psané, aniž bychom si to vůbec uvědomovali. Navíc většina z nás o nich nemá ponětí a lidé v našem okolí o nich nikdy neslyšeli. Nás samotné překvapilo, že NVV běžně nevědomky užíváme. Troufám si říci, že poměrně ve velké míře. Když jsme se nad tímhle jevem hlouběji zamysleli, došli jsme ke stejnému závěru jako mnozí naši přední lingvisté. Tím je zjištění, že se objevují z toho důvodu, že si nimi zjednodušujeme naše výpovědi a zároveň se jedná o naši nedbalost při vyjadřování.

Jako doporučení pro další empirický a teoretický výzkum nás napadlo hlouběji prozkoumat výskyt NVV ve slohových pracích dětí. Dále by nás zajímalo, jak četně jsou zastoupeny NVV přívlastkové v příkladech ve výuce na základních školách.

Za metodologické úskalí považujeme skutečnost, že je nesmírné náročné na čas i prostor obsáhnout a zakomponovat do výzkumného vzorku co největší počet vět. Každou zmíněnou větu jsme analyzovali s ohledem na zdůvodnění, proč je nepravá a dále jsme se zabývali její vhodností či nevhodností. Bylo to náročné z hlediska času, zároveň tahle práce má také svá omezení, co se jejího rozsahu týče. Do budoucna by bylo vhodné zaměřit se důkladněji na NVV podmínkové, kterých se naše práce dotýká jen v malém rozsahu. Dále by stály za hlubší analýzu NVV časové, které pouze zmiňujeme v teoretické části.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Akademická mluvnice češtiny 3.* (1987). Praha: Academia.
- Bečka, J. (1948). *Úvod do české stylistiky*. Praha: Ing. Rudol Mikuta.
- Bečka, J. V. (1992). *Česká stylistika*. Praha : Academia.
- Brabcová, R. (1996). *Čeština našich dní*. Úvaly: Jinan.
- Čechová, M. (1996). *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: ISV.
- Čechová, M. (1997). *Stylistika současné češtiny* . Praha : ISV.
- Čechová, M., Dokulil, M., Hlavsa, Z., Hrbáček, J., & Hrušková, Z. (2011). *Čeština - řeč a jazyk*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, a. s.
- Daneš, F. (1957). *Kapitoly z praktické stylistiky*. Praha: Orbis.
- Daneš, F. (1963). *O češtině pro Čechy*. Praha : Orbis.
- Daneš, F. (1985). *Věta a text* . Praha: Academia.
- Daneš, F., & Karlova, U. (2009). *Kultura a struktura českého jazyka*. Praha: Karolinum.
- Grepl, M., & Karlík, P. (1998). *Skladba češtiny*. Olomouc: Votobia.
- Grepl, M., Hladká, Z., Jelínek, M., Karlík, P., Krčmová, M., Nekula, M., . . . Šlosar, D. (1995). *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- Hauser, P. (2008). *Základy skladby češtiny* . Brno: Masarykova univerzita.
- Havránek, B., & Jedlička, A. (1960). *Česká mluvnice*. Praha : Státní pedagogické nakladatelství.
- Havránek, B., & Jedlička, A. (1981). *Česká mluvnice*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p.
- Havránek, B., & Jedlička, A. (1998). *Stručná mluvnice česká*. Praha: Nakladatelství Fortuna.
- Hrbáček, J. (1994). *Nárys textové syntaxe spisovné češtiny* . Praha: Trizonia.
- Hubáček, J., Jandová, E., & Svobodová, J. (2002). *Čeština pro učitele*. Opava: Vademecum Bohemiae.
- Jedlička, A. (1978). *Spisovný jazyk v současné komunikaci*. Praha: Univerzita Karlova.

- Jedlička, A., Rejmánková, M., & Formánková, V. (1970). *Základy české stylistiky učebnice pro studium učitelství pro základní devítileté školy na pedagogických fakultách*. Praha : SPN.
- Jelínek, M. (1957). *O jazyku a stylu novin*. Praha: Rudé právo.
- Kopečný, F. (1958). *Základy české skladby*. Praha: SPN.
- Kostečka, J., Krejčová, Z., & Petráček, J. (2002). *Český jazyk pro 3. ročník gymnázií*. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství.
- Martinec, I., Tušková, J. M., Zimová, L., & Hoffmannová, J. (2009). *Učebnice českého jazyka pro střední školy 1. mluvnice*. Plzeň : Fraus.
- Martinec, I., Tušková, J. M., Zimová, L., & Hoffmannová, J. (2009). *Učebnice českého jazyka pro střední školy 2. komunikace a sloh*. Plzeň : Fraus.
- Sochrová, M. (2009). *Český jazyk v kostce pro střední školy*. Praha 4: Nakladatelství Fragment.
- Staněk, V., & Tesařová, O. (1994). *Praktická stylistika pro střední školy*. Praha: Fortuna.
- Svozilová, N. (2000). *Jak dnes píšeme, mluvíme a jak hřešíme proti dobré češtině*. Jinočany: H & H.
- Šmilauer, V. (1947). *Novočeská skladba*. Praha: Ing. Mikuta.
- Šmilauer, V. (1966). *Novočeská skladba*. Praha: SPN.
- Šmilauer, V. (1969). *Novočeská skladba*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Vaňková, J., & Vejvodová, J. K. (2004). *Soubor úkolů k syntaktické analýze textů I*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- NVV nepravá věta vedlejší
 S komunikační situace
 VF verbum finitum
 VH věta hlavní
 VV věta vedlejší

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Zuzana KRÁLÍKOVÁ
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Adámková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Nepravé věty vedlejší v mluvené a psané komunikaci
Název v angličtině:	False clauses in written and spoken communication
Anotace práce:	Bakalářská práce se zaměřuje na nepravé věty vedlejší, jejich charakteristiku, na vysvětlení a doložení jejich užití v publicistickém stylu. Zabývá se konkrétně výskytem nepravých vět vedlejších ve sportovní rubrice a předkládá důvod jejich nepravosti. Uvádí vhodnost jejich užití.
Klíčová slova:	Nepravé věty vedlejší, nepravé věty přívlastkové, kvaziatributivní věty, následný děj, hypotaktické vyjádření vztahu koordinačního, věty kontinuační, věty explikativní
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis focuses on false secondary sentences, their characteristics, on the explanation and documentation of their use in the journalistic style. It deals specifically occurrence with the false sentences in the sports section and presents the reason why they are inaccurate. It indicates the suitability of their use.
Klíčová slova v angličtině:	False subordinate clauses, false adjective clauses, quasi-attributive clauses, subsequent action, hypotactic expression of the coordination relation, continuous clauses, explicative clauses
Rozsah práce:	86 s.
Jazyk práce:	český